

BETWEEN2WORLDS

LESPAKKET OVER MIGRATIE EN VLUCHTELINGEN

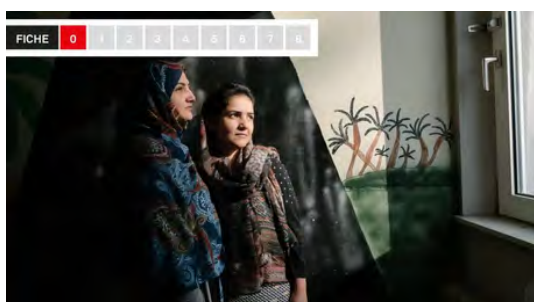

Laatste update: 2023

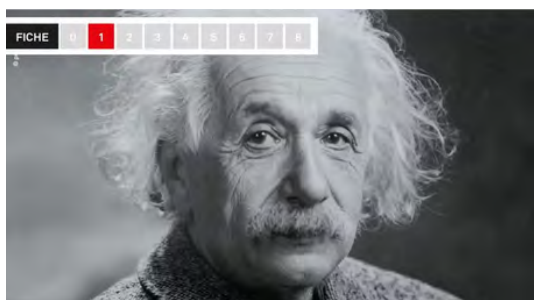
INHOUDSTAFEL BETWEEN2WORLDS

FICHE 0: Introductie

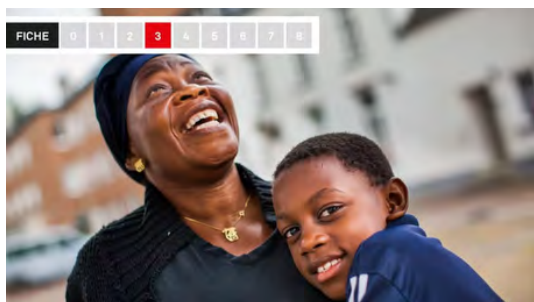
FICHE 0: Achtergrondinfo en begrippenkader

FICHE 1: Fotospel over migranten en vluchtelingen

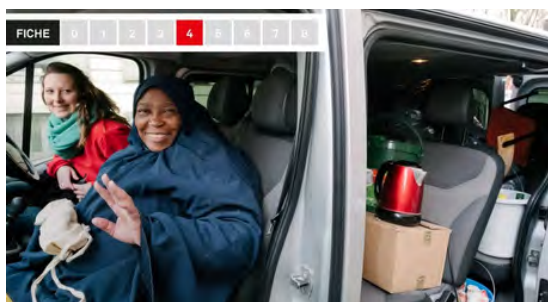

FICHE 2: Stoelendans - Vluchtelingen

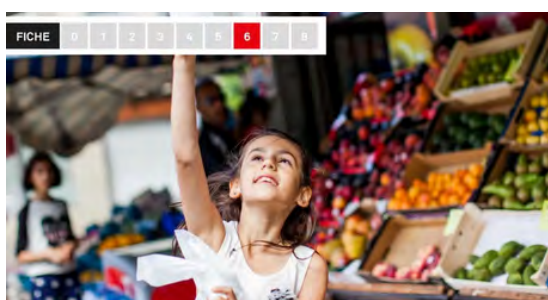

FICHE 3: Parcourspuzzel - Het parcours van een verzoeker om internationale bescherming in België

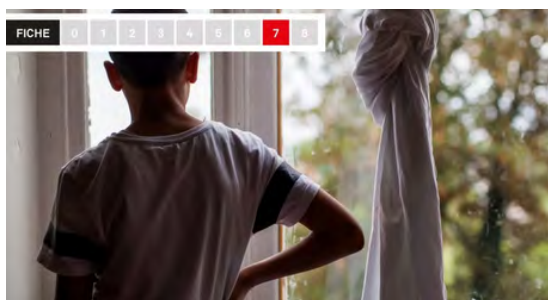
INHOUDSTAFEL BETWEEN2WORLDS

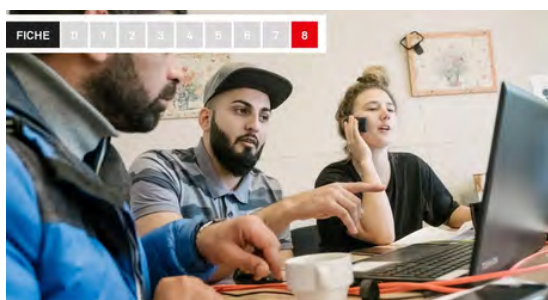
FICHE 4:
Engagementspistes - Kom
zelf in actie voor
vluchtelingen en migranten!

FICHE 5: Bescherming of
niet?

FICHE 6: straffe stellingen
spel

FICHE 7: Quiz over migratie
en vluchtelingen

Introductie

“BETWEEN 2 WORLDS”

Update juni 2023

WIE ZIJN WIJ?

Caritas International wereldwijd

Caritas International in België maakt deel uit van een netwerk waarin meer dan 160 leden wereldwijd actief zijn. Samen helpen wij de slachtoffers van oorlogen, natuurrampen en armoede, in eigen land of op de vlucht. We bieden hen materiële en niet-materiële hulp.

Caritas International in België

In België steunt Caritas International nieuwkomers door een humaan en individueel antwoord te bieden op ieders migratieparcours: van sociale begeleiding van verzoekers om internationale bescherming (voorheen: asielzoekers) en erkende vluchtelingen, tot hulp bij gezinshereniging en vrijwillige terugkeer naar het land van herkomst. We ontwikkelen ook educatief materiaal om leerkrachten te helpen dit thema in de klas aan te brengen.

“BETWEEN 2 WORLDS”

Waarom dit educatief materiaal?

Dagelijkse verschijnen er berichten in de media over vluchtelingen en migranten. Misschien hoor je soms wel ongenueanceerde uitspraken hierover in je klas. Of voel je dat je leerlingen niet over voldoende informatie beschikken om goed om te gaan met deze dagelijkse stroom aan nieuwsberichten rond dit thema. Wie zijn trouwens die vluchtelingen die naar hier komen? Waar komen ze vandaan? Waarom zijn deze mensen uit hun land vertrokken? En wat staat hen te wachten eens in België aangekomen? In dit educatief pakket Between 2 Worlds, wordt stilgestaan bij deze vragen en wordt er tegelijk getracht op ludieke wijze bestaande vooroordelen te ontmantelen.

OVERZICHT EN GEBRUIK VAN ALLE FICHES

Dit educatief pakket **Between 2 worlds** bestaat uit verschillende fiches. Als leerkracht kan je zelf kiezen hoe diepgaand je rond dit thema werkt in je klas. Of je nu de stoelendans, de puzzel, het stellingenspel of wat dan ook kiest, alle fiches hebben één zaak gemeen: ze laten je leerlingen kennis maken met de realiteit van vluchtelingen en migranten. Cijfers worden in perspectief geplaatst, bepaalde vooroordelen worden onder de loep genomen, het debat wordt aangewakkerd. De fiches die in het blauw worden aangeduid zijn de fiches die volgens ons de basismodule vormen.

Dit lespakket werd opgemaakt in 2019 en kreeg een update in de zomer van 2023.

	TITEL	WOORDJE UITLEG	MATERIAAL
FICHE 0 	Achtergrond-informatie	Alle achtergrondinformatie die je nodig hebt rond het thema migratie en vluchtelingen om goed voorbereid aan de slag te kunnen gaan met de fiches	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche achtergrondinformatie voor de leerkracht
FICHE 1 	Fotospel: migranten en vluchtelingen	Wanneer heb je als migrant recht op internationale bescherming? Wat is subsidiaire bescherming? Met behulp van deze fiche begrijpen je leerlingen beter het verschil en leren ze ook het verhaal van enkele bekende migranten kennen.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht ■ Foto's en verhalen bekende personen
FICHE 2 	Stoelendans	'Europa wordt overspoeld door vluchtelingen!' 'Europa is het OCMW van de wereld geworden!' In dit spel wordt duidelijk dat dergelijke uitspraken met een korreltje zout moeten genomen worden.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht
FICHE 3 	Parcours-puzzel	Aan de hand van een video doet een getuige zijn vluchtverhaal. Je leerlingen leggen vervolgens de puzzel van het traject dat een verzoeker om internationale bescherming in België moet doorlopen.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht + puzzelstukken voor de leerlingen ■ Puzzel (A3) ■ Illustratiemateriaal
FICHE 4 	Neem actie!	Een heleboel tips om de daad bij het woord te voegen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht met concrete tips

	TITEL	WOORDJE UITLEG	MATERIAAL
FICHE 5 	<i>Internationale bescherming of niet?</i>	Jongeren vertellen hun verhaal. De leerlingen raden of zij recht hebben op internationale bescherming	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht ■ Foto's van kinderen en hun verhaal
FICHE 6 	<i>Straffe stellingen-spel</i>	Over migratie en vluchtelingen bestaan veel misverstanden. Stellingen worden geformuleerd en je leerlingen positioneren zich vervolgens in de klas om hun mening te geven.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht met stellingen
FICHE 7 	<i>Ons gemeenschappelijk huis – Quiz</i>	Naar aanleiding van het rapport 'ons gemeenschappelijk huis' dat Caritas uitbracht over migratie maakten we deze quiz. Verrassende weetjes over migratie hier en elders, vroeger en nu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Fiche uitleg voor de leerkracht ■ Powerpoint met de quizvragen

In elke fiche wordt sowieso het verloop van het spel uitgelegd en eventueel de nodige achtergrond informatie aangereikt. Voor sommige fiches is er nog extra materiaal beschikbaar zoals foto's, video's en powerpointpresentaties.

ONTDEK DE REST VAN ONS EDUCATIEF AANBOD!

- ***Walk in my shoes***¹: De serious game Walk in my shoes neemt jongeren mee in het leven van Hassan uit Syrië, Senait uit Eritrea en Sifa uit Congo: drie tieners die op zoek gaan naar veiligheid en vrijheid en daarbij voor levensbepalende keuzes komen te staan. Het is een spel maar ook geen spel, want alle verhalen die aan bod komen, zijn gebaseerd op de ervaringen van jongeren die gevlucht zijn.
- ***Inclu Acto***² belicht op interactieve en ludieke wijze vragen over migratie en integratie van vluchtelingen in België en de impact ervan op onze samenleving. Met Inclu Acto, ontwikkeld door Caritas International, kruipen je leerlingen in de huid van Khalid, Louise, Stefan, Naïma, Aman en Caroline en staan ze stil bij dagelijkse situaties. Via een rollenspel komen ze te weten hoe het voelt om vluchteling in België te zijn en dat integratie een proces is langs twee kanten. Voor jongeren vanaf 15 jaar!
- ***Digitale leeromgeving***³: Op onze gratis digitale leeromgeving 'Other Talk – Teaching Migration' vind je kwalitatieve informatie, praktische tips en lesmateriaal rond de thema's migratie, vluchtelingen, diversiteit en mediawijsheid.

Je kan al onze projecten ontdekken op onze website of door je [*in te schrijven op onze nieuwsbrief*](#)⁴!

CONTACT

***Wij horen erg graag jouw mening!
Opmerkingen, vragen, suggesties, wat dan ook!
Neem contact met ons op:***

Dienst wereldburgerschapseducatie
0476 97 80 08
educ@caritasint.be

1 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/lesmateriaal-walk-in-my-shoes/>

2 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/incluacto/>

3 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/lesmateriaal-gratis-digitale-leeromgeving/>

4 <https://www.caritasinternational.be/nl/educatie/nieuwsbrief-educatie/>

Begrippenkader

Update juni 2023

MIGRANT

Alle mensen die hun regio of land hebben verlaten om elders te gaan wonen voor een korte of lange termijn. Dit kan om meer 'vrijwillige' redenen (studies, liefde, zin voor avontuur, betere toekomst) of 'onvrijwillige' redenen (oorlog, vervolging, mensenrechten worden niet gerespecteerd, klimaat,...). Het kan gaan om Nederlanders die zich in België vestigen voor werk maar evengoed om Syriërs die hun thuis ontvluchten omwille van de oorlog in hun land.

VLUCHTELING

Volgens de conventie van Genève uit 1951 is een vluchteling:

'Een persoon die uit gegronde vrees voor vervolging wegens zijn ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging, zich bevindt buiten het land waarvan hij de nationaliteit bezit, en die de bescherming van dat land niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil invoeren, of die, indien hij geen nationaliteit bezit en verblijft buiten het land waar hij vroeger zijn gewone verblijfplaats had, daarheen niet kan of, uit hoofde van bovenbedoelde vrees, niet wil terugkeren (...)'

Kortweg, vluchtelingen worden erkend:

- als ze gevlucht zijn uit hun land en zich buiten de grenzen van hun land bevinden
- als ze geen bescherming kunnen (of door de vrees niet willen) aanvragen in eigen land
- als ze een gegronde vrees voor vervolging hebben omwille van

■ hun etniciteit,

Dit begrip omvat huidskleur, afkomst of het behoren tot een bepaalde etnische groep. Voorbeelden zijn de Hutu's en Tutsi's tijdens de Rwandese genocide.

■ godsdienst,

Hier gaat het over geloofsovertuiging in de brede zin, dus zowel theïstische, niet-theïstische als atheïstische overtuigingen. Denk bijvoorbeeld aan de vervolging van christenen in Syrië, van joden tijdens WO II, van moslims in Myanmar, ...

■ nationaliteit,

Dit begrip gaat verder dan enkel staatsburgerschap. Het gaat hier ook over mensen die tot een groep behoren die wordt bepaald door een linguïstische, etnische of culturele identiteit, waardoor er soms een overlap kan zijn met het criterium etniciteit. Voorbeeld hiervan: Tsjetjenen in Rusland. Na de val van de Sov-

jet-Unie werd dit criterium af en toe gebruikt om mensen internationale bescherming te verlenen.

■ politieke overtuiging,

In sommige landen kan je vervolgd worden omwille van een afwijkende politieke overtuiging. Denk maar aan kritische journalisten in Turkije, politiek actieve Koerden in Syrië, ...

■ sociale groep,

Hiermee worden mensen bedoeld die een bepaald kenmerk gemeen hebben, of die door de samenleving als groep worden beschouwd. Dit kenmerk is vaak aangeboren (bv. geslacht, seksuele geaardheid, ...), onveranderlijk en fundamenteel voor de identiteit van de persoon. Denk bijvoorbeeld aan meisjes in Guinee die het risico lopen op genitale verminking, vakbond-voorvechters in Bangladesh of LGBTQ-personen in Nigeria.

OPMERKING:

In het dagelijks taalgebruik wordt de term 'vluchteling' vaak gebruikt om mensen aan te duiden die hun thuis hebben verlaten omwille van een bepaald gevaar (vervolgving, conflict, natuurrampen, etc.). Wanneer wij het over vluchtelingen hebben, verwijzen we enkel naar personen die op basis van de Conventie van Genève als vluchteling erkend zijn, zoals hierboven beschreven.

© Isabel Corthier

SUBSIDIAR BESCHERMDE

Dit specifiek statuut bestaat enkel in Europa, in tegenstelling tot het vluchtelingenstatuut dat in het merendeel van alle landen ter wereld wordt erkend. Het werd in België ingevoerd op 10 oktober 2006 op basis van een EU-richtlijn uit 2004.

Subsidiare bescherming wordt toegekend aan mensen die niet in aanmerking komen voor het vluchtelingenstatuut maar wel aantonen een reëel risico te lopen op ernstige schade in geval van terugkeer naar hun land van herkomst.

Het gaat dus om mensen die niet voldoen aan de voorwaarden van de Conventie van Genève, maar wel bescherming nodig hebben. Ze worden niet *individueel* vervolgd (bijvoorbeeld omwille van hun politieke opinie, religie, seksuele voorkeur), zoals dat bij vluchtelingen het geval is, maar zijn bijvoorbeeld afkomstig uit een regio waar willekeurig geweld plaatsvindt in de context van een gewapend conflict. Als gevolg van dit geweld, lopen ze een reëel risico op ernstige schade als ze zouden terugkeren naar hun land.

Zo zal iemand die vlucht voor bombardementen in de stad waar hij woont, normaal gezien subsidiare bescherming krijgen, net als alle andere mensen uit het getroffen gebied. Was een persoon in eigen land niet meer veilig omdat hij kritisch was tegenover het regime, dan zal hij normaal gezien als vluchteling erkend kunnen worden.

VERZOEKER OM INTERNATIONALE BESCHERMING

Voorheen asielzoeker (de term is in 2018 veranderd): mensen op de vlucht die officieel internationale bescherming of asiel aanvragen om zo in een ander land dan hun herkomstland bescherming te krijgen. Iedereen heeft het recht om internationale bescherming aan te vragen. Iedereen die in deze procedure zit, wordt zo genoemd.

INTERN ONTHEEMDE

Een intern ontheemde (Engels: Internally displaced person) is een persoon die gedwongen is zijn woonplaats te ontvluchten maar wel binnen de grenzen van zijn eigen land blijft. Een intern ontheemde is daarom niet hetzelfde als een vluchteling (gezien je enkel erkend kan worden als vluchteling als je je buiten je land bevindt), maar de oorzaken om op de vlucht te gaan, kunnen hetzelfde zijn, zoals oorlog of geweld.

In totaal zijn er wereldwijd 108,4 miljoen mensen op de vlucht ([cijfers van eind 2022](https://www.unhcr.org/globaltrends.html)¹). Meer dan de helft is binnen het eigen land op de vlucht en zij zijn dus intern ontheemd (UNHCR).

¹ <https://www.unhcr.org/globaltrends.html>

STAATLOZE

België heeft het Verdrag betreffende de status van Staatlozen, dat ondertekend werd op 28 september 1954 in New York, goedgekeurd bij wet van 12 mei 1960. In dit verdrag wordt een staatloze gedefinieerd als 'een persoon die door geen enkele staat, krachtens diens wetgeving, als onderdaan wordt beschouwd'. Ze hebben dus van geen enkel land de nationaliteit. Er zijn in de wereld ongeveer 10 miljoen mensen staatloos. Ze worden door geen enkele overheid erkend en hebben dus geen paspoort of andere documenten, waardoor ze vele rechten ontlopen. Ze hebben het bijvoorbeeld erg moeilijk om beroep te doen op sociale voorzieningen, te trouwen, te werken, te reizen,... en kunnen bijgevolg heel moeilijk een bestaan opbouwen.

DUBLIN-REGELING

De Dublin-regeling bepaalt welk Europees land verantwoordelijk is voor het behandelen van een verzoek om internationale bescherming (voorheen asielaanvraag). Deze regeling bepaalt in welk land iemand een verzoek om internationale bescherming mag indienen en verhindert dat men dit in verschillende lidstaten doet. De regels moeten duidelijkheid brengen en ervoor zorgen dat Europese lidstaten hun verantwoordelijkheid opnemen.

De lidstaat waar de persoon het eerst aankwam, is in principe verantwoordelijk, behalve in specifieke situaties (bijvoorbeeld wanneer men familie in een ander land heeft). Dit heeft als gevolg dat landen aan de grens van de Europese Unie onder veel druk komen te staan. Het zou dus kunnen dat iemand via Italië doorreist naar België, en in België vervolgens internationale bescherming aanvraagt. Als uit het Dublinonderzoek bijvoorbeeld op basis van vingerafdrukken blijkt dat deze persoon via Italië de EU is binnengekomen, dan kan de persoon teruggestuurd worden. De bevoegde Italiaanse diensten onderzoeken daar dan of deze persoon in Italië beschermd wordt of niet.

HERVESTIGING

Hervestiging is een programma van het VN-Vluchtelingenagentschap. Via hervestiging krijgen vluchtelingen die niet kunnen terugkeren naar hun land van oorsprong en die geen echte toekomstperspectieven hebben in het land waarnaar ze gevlucht zijn, de mogelijkheid om overgebracht te worden naar een derde land dat akkoord gaat om hen verblijf te verlenen. Het gaat om vluchtelingen met een kwetsbaar profiel zoals alleenstaande vrouwen, alleenstaande ouders met minderjarige kinderen, vluchtelingen met nood aan medische zorg die het opvangland niet kan verstrekken, ...

De kloof tussen het totaal aantal personen dat nood heeft aan hervestiging en het aantal aangeboden plaatsen door landen, is groot. In 2021 vormden de hervestigingsaankomsten slechts 4 procent van de 1,4 miljoen mensen die volgens het VN-Vluchtelingenagentschap wereldwijd behoefte hadden aan hervestiging. In de afgelopen tien jaar is dit aandeel in geen enkel jaar hoger geweest dan 15% (in 2016). Ook België engageerde zich om kwetsbare mensen op de vlucht te hervestigen. Sommige hervestigde gezinnen worden opgevangen door een onthaalgroep van vrijwilligers, via Caritas International samen met Fedasil. Dit principe noemt men: "Community Sponsorship". Op de [website](https://www.caritasinternational.be/nl/projects/asiel-migratie/community-sponsorship-voor-hervestigde-vluchtelingen/)² van Caritas International kan je getuigenissen en informatie rond hervestiging en community sponsorship in België terugvinden.

² <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/asiel-migratie/community-sponsorship-voor-hervestigde-vluchtelingen/>

EUROPA-TURKIJE-DEAL

Een deal die de Europese Unie op 20 maart 2016 sloot met Turkije om de ‘vluchtelingenproblematiek’ aan te pakken. Met Turkije werd afgesproken dat het meer migranten opvangt en zijn grenzen beter bewaakt. In ruil daarvoor krijgt het extra financiële steun van de EU, zou EU-lidmaatschap van Turkije weer besproken worden en zou er werk gemaakt worden van de afschaffing van de visumplicht voor Turken die naar de EU willen reizen (tot op heden zijn deze laatste twee nog niet vergevorderd, tot frustratie van Turkije). Een maatregel die in het oog springt binnen dit akkoord is dat elke migrant die op illegale wijze (bijvoorbeeld met een bootje over de Middellandse Zee) de EU binnenkomt, weer wordt teruggestuurd naar Turkije. Voor elke Syriër die teruggestuurd wordt, neemt de EU een andere Syriër op die zich in Turkije bevindt. Door deze deal is het aantal migranten dat het Europese vasteland bereikt verminderd. Maar de mensen die nu vastzitten in Turkije of op de Griekse eilanden, wachtend op een terugkeer naar Turkije of een toelating tot het Europese vasteland, worden veelal vergeten.

MIGRANTEN IN TRANSIT

Dit zijn migranten die - doorgaans zonder wettige verblijfsdocumenten van het land waarin ze op doortocht zijn - naar een ander land trekken. Ze houden halt in een land dat niet het land van bestemming is. De laatste jaren wordt er veel bericht over mensen die in België aankomen, maar eigenlijk Groot-Brittannië als hun eindbestemming zien en hier geen internationale bescherming willen aanvragen. De redenen waarom velen naar Groot-Brittannië willen, zijn zeer uiteenlopend. Soms omwille van de taal, of het feit dat daar al familie of vrienden aanwezig zijn of omdat ze geloven dat het makkelijker is om in Groot-Brittannië een menswaardig leven op te bouwen in de illegaliteit.

*Een rapport*³ over deze migranten op doortocht waar ook Caritas International aan mee schreef, zoomt dieper in op wie deze mensen precies zijn.

LIBISCHE DETENTIECENTRA

Libië is een belangrijk transitland voor vele migranten. Mensen op de vlucht die Europa proberen te bereiken vanuit Subsahara Afrika, moeten bijvoorbeeld het land door. Libië heeft echter geen asielbeleid. Bovendien worden migranten die Libië zonder papieren binnenkomen, er zonder papieren verblijven of vertrekken, opgepakt. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen vluchtelingen, migranten, kinderen of slachtoffers van mensenhandel. Deze mensen komen in grootschalige detentiecentra terecht vanwaaruit ze vaak gedwongen teruggebracht worden naar hun land van herkomst. *Een recent VN-rapport*⁴ beschrijft de situatie in deze centra, waar er op grote schaal mensenrechten worden geschonden, als extreem schrijnend. Detentie van kinderen, verhogering, verkrachting en foltering zijn geen uitzonderingen. Europa blijft tot op vandaag (anno 2023) steun geven aan de Libische kustwacht die migranten uit zee onderschept en ze naar deze centra brengt.

³ https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2019/02/jan2019_migranten_op_doortocht_in_belgie_0.pdf?x95829

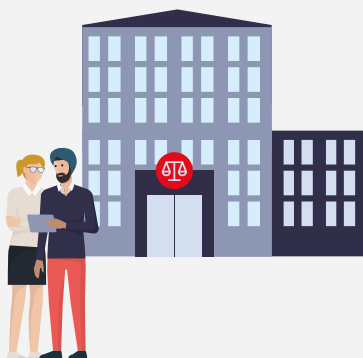
⁴ <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/03/libya-urgent-action-needed-remedy-deteriorating-human-rights-situation-un>

MENSENSMOKKELAAR

Een mensensmokkelaar is iemand die migranten (vaak tegen een hoge prijs) helpt om een internationale grens over te steken of in een land onder te duiken. Het gaat hier altijd over een onwettige vorm van migratie. Migrant zijn bereid een hoge prijs te betalen omdat ze vaak geen andere opties hebben. Er zijn zeer weinig manieren om op een legale manier te migreren wanneer je een conflictsituatie, natuurrampen of extreme armoede ontvlucht. Mensensmokkel is niet hetzelfde als mensenhandel waarbij het er om gaat geld te verdienen door het uitbuiten van mensen.

UITGEPROCEDEERD

Een verzoeker om internationale bescherming is uitgeprocedeerd wanneer hij een negatief antwoord heeft gekregen op zijn verzoek om internationale bescherming (eventueel bevestigd in een beroepsprocedure voor de rechtbank – de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen in Brussel) en er geen andere manieren meer overblijven om hier op een legale manier te verblijven. De persoon ontvangt dan een bevel om het grondgebied te verlaten. Desondanks blijven velen in België omdat zij niet willen of kunnen terugkeren. Zij hebben geen wettig verblijf en beschikken over zeer weinig rechten.

VRIJWILLIGE TERUGKEER

Wanneer een verzoeker tijdens zijn procedure of erna besluit om terug te keren naar zijn land van herkomst, kan dat. Iedereen, dus ook iemand zonder wettig verblijf, kan kosteloos terugkeren. In sommige gevallen ontvangt men een kleine terugkeerprijs en re-integratiesteun, namelijk materiële steun die de terugkeerder helpt om de draad weer op te pikken in het herkomstland. Het kan gaan om steun voor het opstarten van een micro-onderneming, om medische kosten te dekken, ...

PERSOON ZONDER WETTIG VERBLIJF

Dit zijn mensen die niet over de noodzakelijke papieren beschikken om op een legale manier in het land te verblijven. Het gaat bijvoorbeeld om verzoekers om internationale bescherming die op het einde van hun (beroeps)procedure een negatieve beslissing hebben gekregen, om mensen wiens voorlopige verblijfspapieren zijn vervallen of mensen die nooit een verzoek voor internationale bescherming hebben ingediend. Ook migranten in transit vallen hieronder. Zij verblijven zonder officieel verblijfsstatuut in het land en hebben bijzonder weinig rechten. Het is onmogelijk om exact te weten hoeveel mensen zonder wettig verblijf er in België zijn, maar hun aantal wordt geschat op 100.000 tot 150.000.

Vluchten voor een betere toekomst

1. GRONDOORZAKEN

Er is meestal niet slechts één reden om te beslissen om alles wat je kent en liefhebt voorgoed achter te laten. De redenen die maken dat mensen op de vlucht slaan, zijn zeer divers en complex. Maar één ding is zeker: deze drastische stap zetten maar weinig mensen als het geen pure noodzaak is.

OORLOG, CONFLICT EN GEWELD:

Wereldwijd één van de belangrijkste redenen om te vluchten. De laatste decennia zien we een toename van het aantal en de intensiteit van conflicten, waardoor steeds meer mensen gedwongen worden om te vluchten. In Europa krijgen zij meestal het statuut van vluchteling of subsidiair beschermde (zie boven).

ANGST VOOR VERVOLGING:

Wanneer mensen bang zijn om vervolgd te worden op grond van hun etniciteit, politieke overtuiging, lidmaatschap van een sociale groep, nationaliteit of religie. In sommige repressieve of dictatoriale regimes kan het uitkomen voor een bepaalde politieke mening, voor je seksuele geaardheid of het uiten van je geloof, leiden tot vervolging.

NATUURRAMPEN:

Mede door de klimaatverandering krijgt onze wereld steeds vaker te maken met droogte, overstromingen, voedseltekorten, waterschaarste, ... Deze vormen op vele plaatsen een reële dreiging voor het leven van miljoenen mensen. Desondanks bestaat er nog steeds geen officieel statuut om personen die omwille van deze redenen op de vlucht slaan, officieel bescherming te bieden.

(KANS)ARMOEDE:

Wanneer mensen geen perspectieven of toekomst meer menen te hebben in eigen land (bijvoorbeeld omdat ze geen werk vinden) en betere economische kansen verwachten in een ander land, nemen ze soms de beslissing om te migreren. Migreren om deze reden, geeft echter geen recht op bescherming.

2. EEN RISICOVOL TRAJECT VOOR VUCHTELINGEN

- Voor men een verzoek om internationale bescherming kan indienen, moet men fysiek aanwezig zijn in dat land. Vluchtelingen kunnen, op enkele uitzonderingen na, geen reispapieren aanvragen. Door een **gebrek aan veilige en legale mogelijkheden of toegangswegen**, hebben ze vaak geen andere keuze dan het nemen van een gevaarlijke, moeilijke, lange en dure route. Om het gevaar in hun eigen land te ontvluchten, moeten ze bijvoorbeeld beroep doen op mensensmokkelaars. Onderweg worden ze vaak het slachtoffer van afpersing, geweld, misbruik en oplichting. Daarnaast lopen ze groot gevaar wanneer zij op hun tocht in kritieke omstandigheden bijvoorbeeld de zee oversteken of de woestijn doorkruisen. Sommigen overleven de tocht niet.

- Overigens, vaak is de vluchtroute geen verhaal van zuiver vertrek-aankomst maar blijven mensen soms vele maanden of zelfs jaren op een bepaalde bestemming hangen.

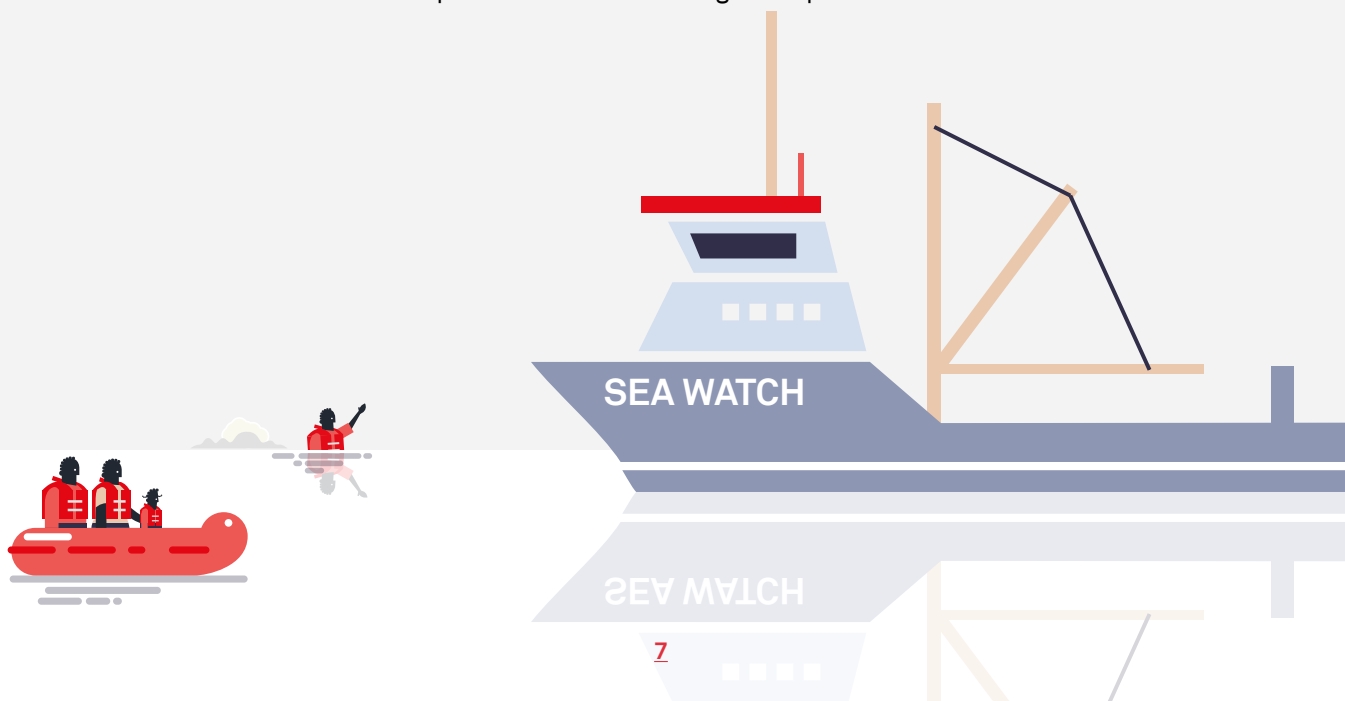

- Hervestiging** (zie ook pagina 3) is een van de weinige manieren waarop kwetsbare vluchtelingen legaal in veiligheid gebracht kunnen worden. België heeft sinds 2013 een structureel hervestigingsprogramma en verbindt zich ertoe om jaarlijks kwetsbare vluchtelingen op te vangen.

- België engageerde zich om in 2022 1463 vluchtelingen te hervestigen, maar uiteindelijk werden slechts 71 vluchtelingen in het kader van hervestiging naar België gebracht. Als we kijken naar voorgaande jaren, zien we dat het aantal hervestigingen sterk verschilt van jaar tot jaar. In totaal werden in de periode 2018 tot en met 2021 2259 vluchtelingen hervestigd, wat minder was dan het oorspronkelijke engagement (2 758 vluchtelingen). Caritas ondersteunt vluchtelingen die via deze procedure in België aankwamen, via het programma Community Sponsorship.

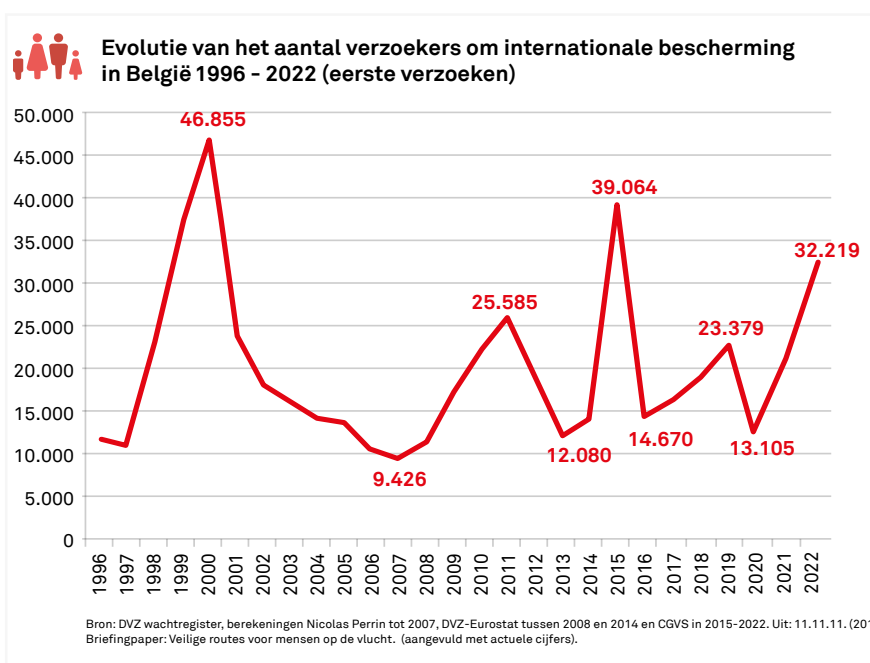
- Meer dan de helft (29 126) van de 50 000 **doden en vermisten** die sinds 2014 gedocumenteerd zijn door het *Missing Migrants Project (IOM)* wereldwijd, vielen binnen Europa of onderweg naar Europa, zowel op zeeroutes in de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan, als aan landgrenzen zoals de grens tussen Griekenland en Turkije. Dit cijfer maakt Europa tot de dodelijkste bekende migratiebestemming. Er werden 25 104 doden tijdens de oversteek van de Middellandse Zee gedocumenteerd. Er heerst ook een alsmat negatievere perceptie rond het redden van vluchtelingen op zee. Sinds enkele jaren gaan er in Europa stemmen op voor een wetgeving rond het strafbaar stellen van mensen redden op zee. In 2022 zette Italië dit in de praktijk. Met een nieuw decreet legt de overheid beperkingen op aan ngo's die vluchtelingen op de Middellandse zee redden. In Griekenland werd in januari 2023 een proces gestart tegen NGO-medewerkers die op Lesbos bootvluchtelingen hielpen.

Migratie en vluchtelingen in België

Het aantal personen dat in België een verzoek om internationale bescherming indient, schommelt doorheen de jaren en hangt onder meer af van weinig voorspelbare factoren zoals oorlog en politieke onrust. Het hoogste aantal aanvragen van de afgelopen decennia, was in het jaar **2000**. Toen waren er niet minder dan 46 855 verzoekers die in België internationale bescherming aanvroegen. De conflicten in de Balkan lagen aan de grondslag.

In **2015** was er ook een zogenaamde ‘vluchtelingenpiek’. Welgeteld 39.064 migranten (minder dus dan in 2000) kwamen naar België en dienden een verzoek in om internationale bescherming. De meesten kwamen uit Syrië, Irak en Afghanistan. In 2016 lag dit aantal terug veel lager (14 670).

In **2021-22** zien we opnieuw een hoger aantal verzoeken, met Afghanistan, Syrië, Palestina en Eritrea als belangrijkste herkomstlanden.⁵ Men kon aan veel mensen geen slaapplek bieden en verzoekers moesten soms maandenlang op straat slapen. Oorzaken zijn onder meer: een achterstand bij verwerking van de verzoeken, erkende vluchtelingen die moeilijk een woning vinden en dus langer in een opvangcentrum verblijven, het gebrek aan bufferplaatsen,... Ook kregen in 2022 **63 000 Oekraïners** tijdelijke bescherming in ons land. Zij zijn niet opgenomen in de statistieken van het CGVS, omdat zij geen procedure voor internationale bescherming doorlopen.

De verhitte discussies in de media en politiek, geven soms de indruk dat we in België (en Europa) te maken hebben met een ‘vloedgolf’ van mensen die hier bescherming zoeken. De meeste mensen op de vlucht (**83%** in 2021) komen echter terecht in lage- en middeninkomenslanden, en niet in de rijke landen.⁶ De economisch en politiek meest stabiele landen vangen dus het kleinste aandeel vluchtelingen op. In de top 10 van landen die het grootste aantal vluchtelingen opvangen, zit maar één hoge-inkomensland (Duitsland). Meer hierover in fiche 2 (stoelendans). De rijke landen vingen wel veel Oekraïense vluchtelingen op, waardoor het aandeel mensen op de vlucht dat in lage- en middeninkomenslanden wordt opgevangen, in 2022 lager lag dan de voorgaande jaren (76% in 2022).

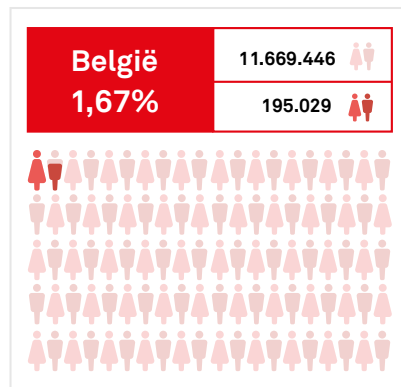
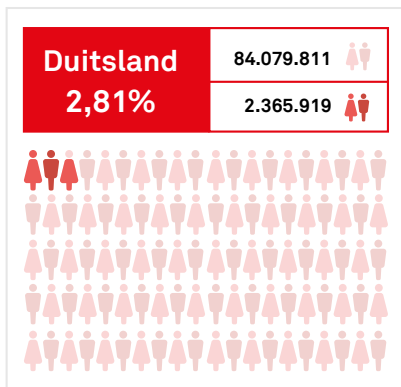
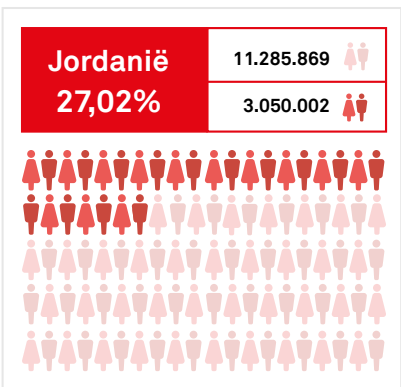
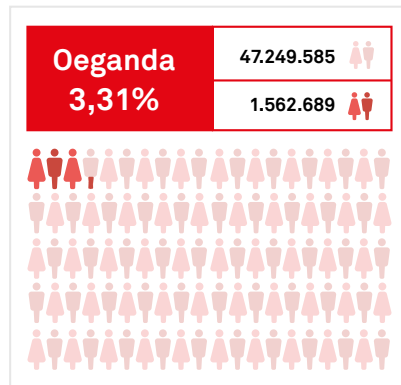
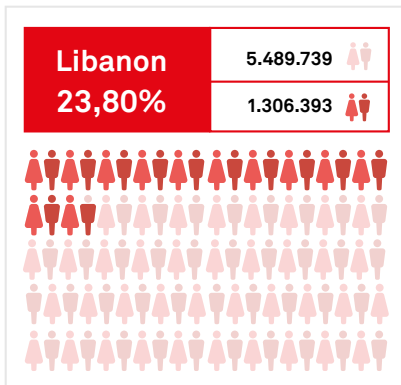
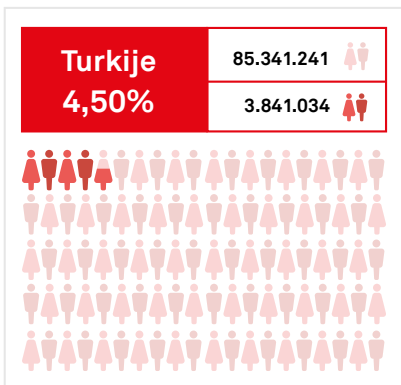
⁵ <https://www.cgvs.be/nl/cijfers>

⁶ <https://www.unhcr.org/globaltrends.html>

PERCENTAGE VLUCHTELINGEN EN ASIELZOEKERS PER LAND (2022)

(INCLUSIEF PALESTIJNSE VLUCHTELINGEN GEREgistREERD DOOR UNRWA)

Asielprocedure in België

In fiche 3 gaan we dieper in op de asielprocedure in België. Hieronder toch kort de stappen die een verzoeker om internationale bescherming tijdens zijn procedure in België doorloopt.

DOEN VAN VERZOEK

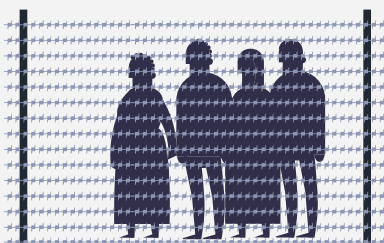
Dit gebeurt doorgaans bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) te Brussel maar kan ook gedaan worden aan de landsgrens (luchthaven of haven) of in een gesloten centrum of strafinrichting. Het verzoek wordt geregistreerd en er wordt eerst gekeken of België verantwoordelijk is voor het verzoek (zie Dublinprocedure). Indien België niet verantwoordelijk is, wordt de verzoeker (terug)gestuurd naar het land dat de aanvraag moet behandelen. Indien België wel verantwoordelijk is, legt de verzoeker een eerste kort interview af bij DVZ.

OPVANG

Gedurende de gehele procedure waarin de verzoeker op een beslissing wacht, heeft hij recht op bed-bad-brood. Dat wil zeggen: een plaats in een opvangcentrum en een kleine wekelijkse som zakgeld (meestal ligt dit rond de 6 à 8 euro per week). De verzoeker kan ook rekenen op medische en juridische begeleiding. [Hier](#)⁷ vind je meer details over wat dit precies inhoudt. Meestal verblijft de verzoeker in een open opvangstructuur. Dat wil zeggen dat hij het opvangcentrum vrij binnen en buiten kan. Deze opvangcentra zijn meestal ingericht door Fedasil of het Rode Kruis. Een handvol opvangcentra wordt ingericht door andere organisaties waaronder ook Caritas International.

Sommige verzoekers komen in een gesloten centrum terecht. Zij zitten opgesloten tijdens hun asielprocedure en kunnen dus niet naar buiten. Dit gebeurt wanneer men een asielaanvraag indient aan een grens, bijvoorbeeld op een luchthaven. Het principe is dat mensen terechtkomen in een collectief centrum. Enkel in uitzonderlijke gevallen (hoge kans op een positieve beslissing, erg kwetsbare mensen, tijdens een korte periode na een positieve beslissing) kunnen zij in een individuele woning opgevangen worden. Het gaat dan om LOI's (lokale opvanginitiatieven) of huisvesting georganiseerd door specifieke organisaties (waaronder Caritas International).

⁷ <https://www.agii.be/thema/vreemdelingenrecht-internationaal-privaatrecht/sociaal-medisch/materiele-opvang>

PERSOONLIJK ONDERHOUD BIJ HET COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR VLUCHTELINGEN EN STAATLOZEN (CGVS)

Het verzoek om internationale bescherming wordt onderzocht door het CGVS. De verzoeker vertelt zijn vluchtverhaal tijdens een interview met een medewerker van het CGVS die gespecialiseerd is in de regio waar de verzoeker vandaan komt. Er worden zeer gedetailleerde vragen gesteld om het verhaal te toetsen aan de werkelijkheid. Dit gesprek neemt meestal meerdere uren in beslag (normaal gezien een halve dag) en is zowel fysiek als mentaal heel zwaar. Vervolgens onderzoekt het CGVS of de verklaringen correct zijn en of het de verzoeker volgens de conventie van Genève toelaat om het vluchtelingenstatuut te krijgen. Zo niet, onderzoekt het CGVS of de verzoeker in aanmerking komt om subsidiaire bescherming (zie pagina 2) te krijgen. Kan ook de subsidiaire bescherming niet worden toegekend, dan wordt het verzoek geweigerd.

BEROEP

De verzoeker kan altijd beroep aantekenen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Ofwel wordt de beslissing van het CGVS bevestigd ofwel gewijzigd ofwel geannuleerd. In dat laatste geval moet het CGVS een nieuw onderzoek voeren.

NA DE PROCEDURE

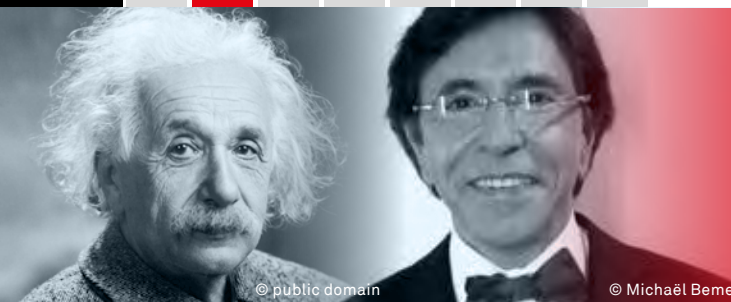
De beroepsprocedure wordt afgesloten zodra de RVV een eindbeslissing heeft genomen. Er is altijd de mogelijkheid om een cassatieberoep in te dienen bij de Raad van State. De Raad van State doet geen inhoudelijk onderzoek maar gaat enkel na of de RVV de correcte procedure heeft gevolgd. Aan het einde van de procedure krijgt de verzoeker bescherming, via het vluchtelingenstatuut of dat van de subsidiaire bescherming, of is hij uitgedeerd. Wanneer het verzoek definitief verworpen werd, krijgt de uitgewezen verzoeker een bevel om het grondgebied te verlaten.

Meer uitleg over de asielprocedure vind je in fiche 3 of op de [website van CGVS](https://www.cgvs.be/nl/asiel)⁸.

⁸ <https://www.cgvs.be/nl/asiel>

© public domain

© Michaël Bemelmans/CC BY 2.5

Fotospel

VERHALEN VAN MIGRANTEN EN VLUCHTELINGEN

Update juni 2023

DOELSTELLING

- De leerlingen begrijpen waarom sommige migranten internationale bescherming krijgen
- De leerlingen krijgen inzicht in de redenen waarom mensen migreren of vluchten
- De leerlingen realiseren zich dat migratie en vluchten een fenomeen is van alle tijden

DOELPUBLIEK

1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

Leerlingen denken na over redenen waarom mensen migreren. Ze worden geholpen met foto's van bekende migranten. Deze redenen worden op het bord geschreven. Vervolgens leren ze om welke redenen sommige migranten internationale bescherming krijgen.

DUUR

20 min (afhankelijk van het aantal foto's)

MATERIAAL

- Foto's van bekende (familieleden van) vluchtelingen en migranten met hun verhaal
- Een bord om de redenen op te schrijven en vervolgens de cirkels te tekenen

VERLOOP

TIP

De leerkracht kan de activiteit beginnen met de vraag "Wie is niet geboren op de plaats waar hij/zij nu woont?" De leerkracht kan vervolgens ook zelf de hand opsteken indien dit het geval is. Het doel hiervan is om de leerlingen te tonen dat velen onder ons zelf ook (kinderen van) migranten zijn. Tenslotte is iedereen die zijn woonplaats verlaat met de intentie om een nieuw leven elders te starten, een migrant. Vervolgens vraagt de leerkracht of de leerlingen die hun hand opstaken hier meer over willen vertellen. Tip: Doe deze oefening enkel als er een voldoende veilige omgeving is. Als bijvoorbeeld slechts enkele leerlingen in de klas een migratieachtergrond hebben, kan het voor hen oncomfortabel voelen om in de schijnwerper gezet te worden.

- De leerkracht vraagt aan de leerlingen om na te denken over redenen waarom mensen migreren en deze luidop te zeggen. Alle redenen verschijnen op het bord maar de leerkracht schrijft ze voorlopig in 2 kolommen. De redenen die geen recht geven op internationale bescherming worden aan de linkerkant van het bord geschreven en de redenen die wel recht geven op internationale bescherming aan de rechterkant (zie cirkel hier beneden). Ondertussen kan de leerkracht de foto's van bekende personen gebruiken om de redenen te illustreren of de leerlingen op weg te zetten.

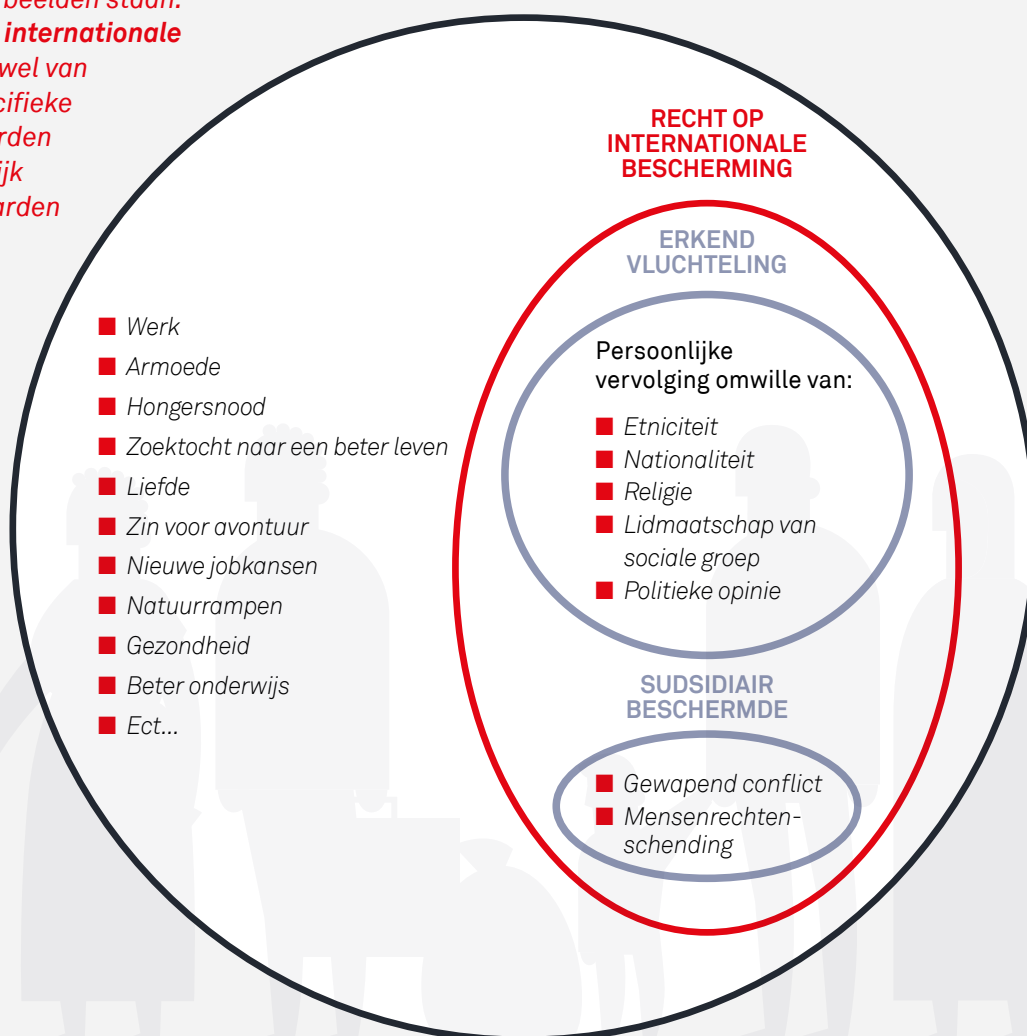
- Wanneer de leerlingen voldoende redenen hebben genoemd, tekent de leerkracht **een grote cirkel rond het geheel** en vervolgens **een kleinere cirkel rond de redenen waarom iemand internationale bescherming (vroeger werd dit asiel genoemd) krijgt**. De leerkracht vraagt aan de leerlingen wat de betekenis van deze cirkels zou kunnen zijn.

Opmerking: in functie van het niveau van de groep kan de leerkracht later ook nog twee extra kleinere cirkels tekenen om zo de verschillende statuten van internationale bescherming aan te tonen (redenen om het statuut van **erkend vluchteling** te krijgen en de redenen om het statuut van **subsidiare bescherming** te krijgen). Als dit te complex lijkt, is het beter om dit niet te doen. Het belangrijkste in deze oefening is dat de leerlingen begrijpen dat niet zomaar iedereen internationale bescherming krijgt en men hiervoor moet beantwoorden aan strikte voorwaarden.

- Wanneer de leerlingen de titels van de cirkels hebben gevonden, verduidelijkt de leerkracht de verschillende termen met behulp van de uitleg hieronder. Er wordt duidelijk gemaakt dat de term 'migrant' alle redenen van vertrek omvat (de grote cirkel) maar dat iemand die internationale bescherming krijgt (dus vluchteling of subsidiair beschermde) daarvoor aan zeer specifieke, wettelijk vastgelegde voorwaarden moet voldoen. De voorwaarden om als vluchteling te worden erkend zijn vastgelegd in de Conventie van Genève van 1951. Het subsidiair beschermingsstatuut werd in België ingevoerd op 10 oktober 2006 op basis van een EU-richtlijn uit 2004 die de lidstaten oplegde om dit bijkomende beschermingsstatuut in te voeren.

De cirkel zoals die uiteindelijk op het bord getekend staat. In de grote cirkel kunnen nog heel wat andere voorbeelden staan. In de cirkel 'recht op internationale bescherming' is het wel van belang dat deze specifieke redenen gegeven worden omdat dat de wettelijk vastgelegde voorwaarden zijn om bescherming te kunnen krijgen.

MIGRANTEN

© World Economic Forum swiss-image by Moritz Hager / CC BY 2.5

© Firdaus Latif/CC BY-SA 2.0

ACHTERGRONDINFORMATIE

Enkele termen

MIGRANT

Een migrant is iemand die geëmigreerd is uit zijn regio of thuisland. Iemand die dus zijn thuis heeft verlaten om elders te wonen. De term ‘migrant’ omvat zowel mensen die hun land verlaten omwille van meer vrijwillige redenen (studies, de liefde, zin om elders te gaan leven, een betere job, ...) of om meer onvrijwillige redenen (oorlog, angst voor vervolging, mensenrechtenschendingen, ...).

STATUUT VAN INTERNATIONALE BESCHERMING

Iemand die internationale bescherming geniet, is een persoon die een beschermingsstatuut heeft van een ander land dan het zijne. Vroeger werd dit asiel genoemd. Internationale bescherming kan worden toegekend nadat deze persoon in dat land een aanvraag om internationale bescherming deed, bijvoorbeeld omdat zijn leven of vrijheid in gevaar was en het eigen land niet in staat was deze persoon te beschermen. Dat het eigen land de persoon niet kan beschermen, kan diverse oorzaken hebben: omdat er een oorlog heerst, omdat de staat zelf het gevaar vormt (bijvoorbeeld wanneer homoseksualiteit strafbaar is), ... Iedere migrant heeft het recht om internationale bescherming aan te vragen. Iemand is ‘verzoeker om internationale bescherming’ (voorheen asielzoeker) vanaf het moment van aanvraag tot het moment waarop het statuut verkregen of geweigerd wordt.

Er bestaan twee types internationale bescherming:

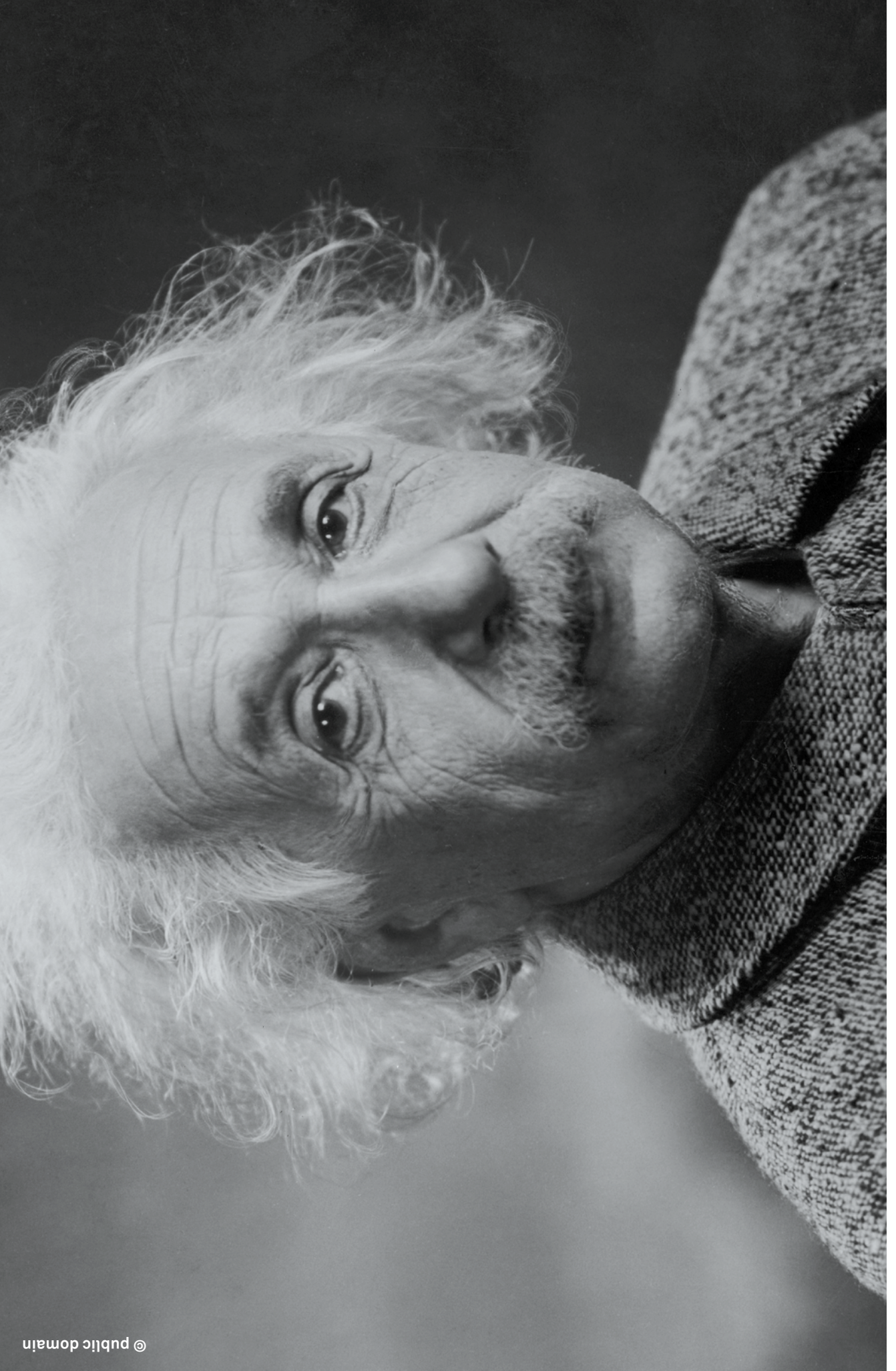
- 1 Het **vluchtelingenstatuut**: een bescherming wanneer iemands leven, vrijheid of waardigheid in gevaar is omwille van zijn etnische achtergrond, nationaliteit, religie, politieke opinie of lidmaatschap van een bepaalde groep en zijn eigen staat hem niet kan of wil beschermen. Het gaat hier om een persoonlijke bedreiging. Deze definitie werd vastgelegd in de Conventie van Genève in juli 1951. Deze Conventie had als doel de miljoenen mensen op de vlucht na de Tweede Wereldoorlog te beschermen.
- 2 Waar het vluchtelingenstatuut iemand bescherming biedt omwille van een persoonlijke vervolging of bedreiging, is het statuut van **subsidiair beschermd** van toepassing bij een meer “collectieve” bedreiging. Dit statuut is er voor mensen die niet in aanmerking komen voor het vluchtelingenstatuut, maar wel een reëel risico lopen op ernstige schade bij terugkeer naar hun land, bijvoorbeeld omwille van een gewapend conflict dat zich daar afspeelt.

Voor nog meer informatie over het statuut van vluchteling of subsidiair beschermd: zie fiche “Algemene achtergrondinformatie”

Een verzoeker om internationale bescherming of iemand die reeds erkend werd als vluchteling of subsidiair beschermd, is dus altijd een migrant. Maar een migrant is niet noodzakelijk een verzoeker, vluchteling of subsidiair beschermd.

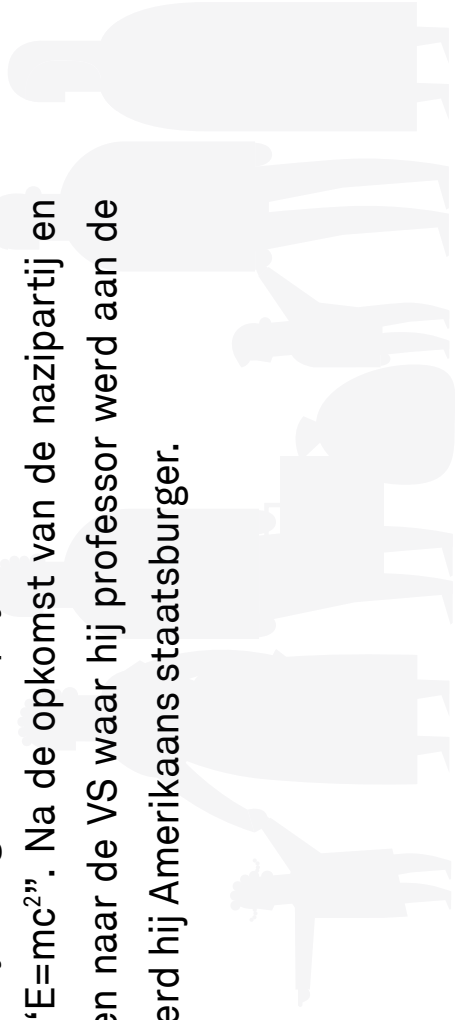
Albert Einstein

DUITSLAND, 1879 – VERENIGDE STATEN, 1955

.....> VLUCHTELING

reden van vertrek = bedreigd omwille van zijn religie

Einstein was een theoretisch natuurkundige wiens ouders niet-praktiserende joden waren. Hij zag in 1896 af van de Duitse nationaliteit en was een aantal jaren staatloos (een persoon zonder nationaliteit die door geen enkele staat wordt beschermd) voordat hij Zwitsers staatsburger werd. Hij kreeg de Nobelprijs voor Natuurkunde in 1921 en ontwikkelde het alomgekende “ $E=mc^2$ ”. Na de opkomst van de nazipartij en het antisemitisme besloot hij te migreren naar de VS waar hij professor werd aan de Universiteit van Princeton. Vervolgens werd hij Amerikaans staatsburger.

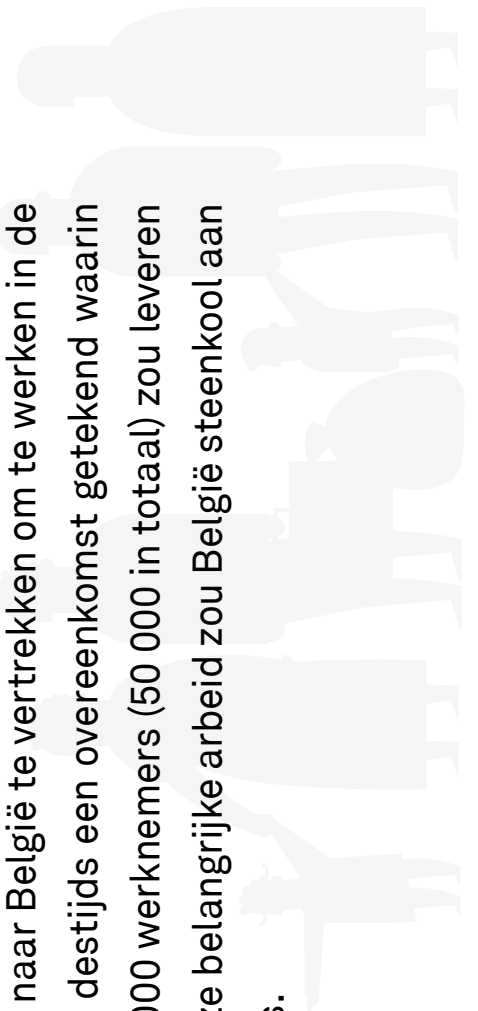
Elio di Rupo

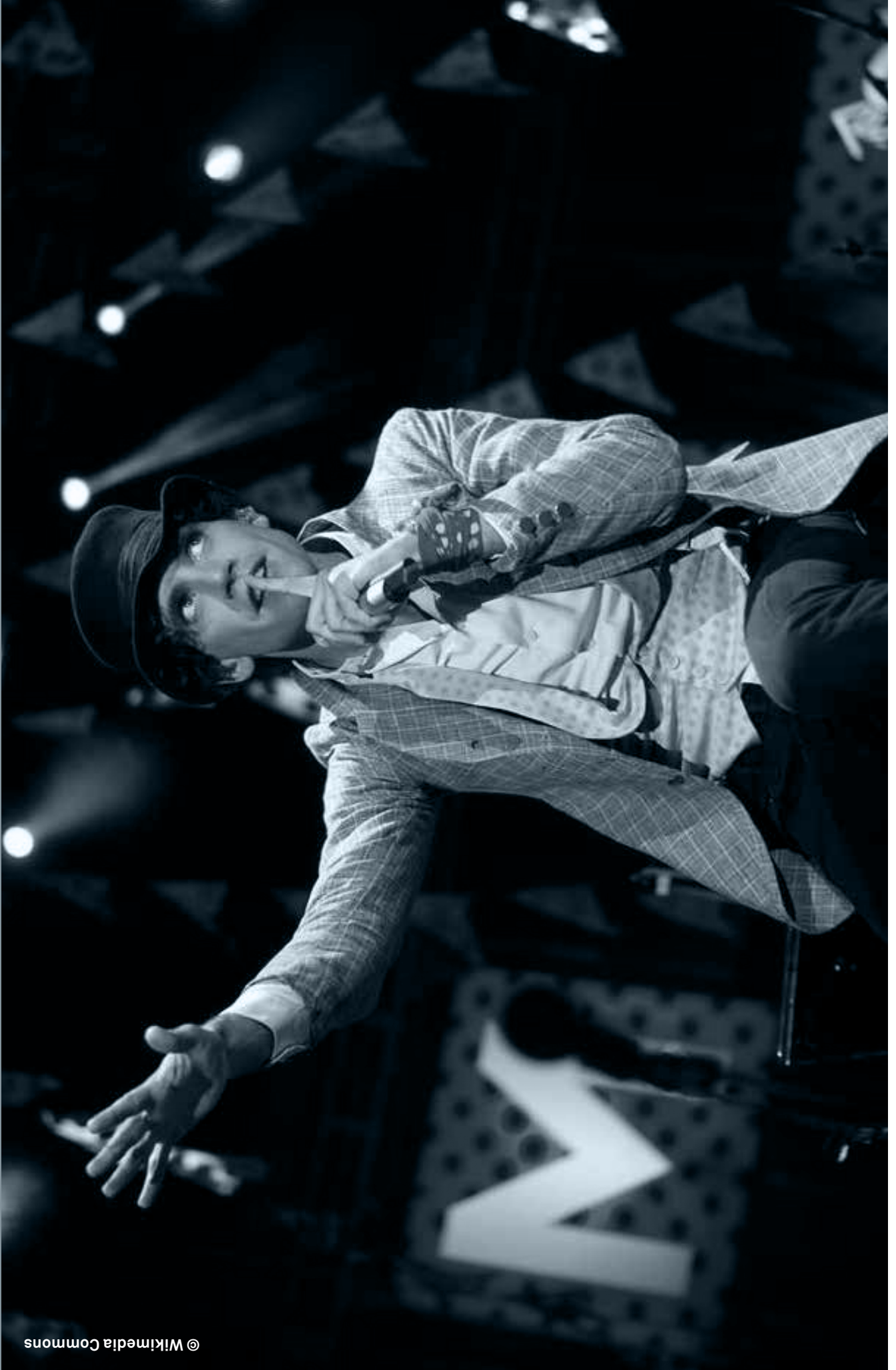
BELGIË, 1951

.....➤ **OUDERS WAREN MIGRANTEN**

reden van vertrek = werk en hoop op een beter leven

Voormalig premier **Elio di Rupo** is de zoon van twee arme Italiaanse migranten. Hij is de jongste van een familie van zeven. Zijn vader was een boer maar de opbrengsten waren niet voldoende om de hele familie te voeden. Toen Italië werd getroffen door een economische crisis in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, besloten zijn ouders in '46, vier jaar voor zijn geboorte, naar België te vertrekken om te werken in de steenkoolmijnen. Italië en België hadden destijds een overeenkomst getekend waarin was bepaald dat Italië België wekelijks 2000 werknemers (50 000 in totaal) zou leveren om in de mijnen te werken. In ruil voor deze belangrijke arbeid zou België steenkool aan Italië verkopen tegen een betaalbare prijs.

Mika

BEIROET, 1983

.....➤ **OUDERS WAREN VLUCHTELINGEN** **reden van vertrek = oorlog**

Mika, geboren in Beiroet in 1983. Deze Libanees-Britse zanger werd bekend met nummers als 'Grace Kelly' en 'Relax, Take it Easy'. Hij en zijn familie verlieten Libanon toen Mika nog erg jong was, omwille van de uitbrekende oorlog. Ze gingen in Parijs wonen. Later verhuisde Mika met zijn familie naar Londen.

Vincent Kompany

BELGIË, 1986

.....➤ **VADER WAS VLUCHTELING**

reden van vertrek = bedreigd omwille van politieke opvattingen

Vincent Kompany werd geboren op 10 april 1986 in Ukkel en is van Belgisch-Congolese afkomst (zijn moeder is Belg en zijn vader Congolees). Zijn vader, Pierre Kompany, werd geboren in 1947 in Congo. In 1975 moest hij Zaïre (zoals Congo toen heette) ontvluchten omdat zijn politieke opvattingen ingingen tegen de toenmalige dictator Mobutu. Hij zat in de gevangenis en werd met de dood bedreigd omdat hij deelnam aan demonstraties en deel uitmaakte van een studentenbeweging die het systeem wou veranderen. Hij zocht bescherming in België en werd erkend als vluchteling. Hij kreeg de Belgische nationaliteit in 1982. Hij is nu een Belgische politicus en was tot 2022 burgemeester van Ganshoren.

Yusra Mardini

SYRIË, 1998

.....➤ IS VLUCHTELING

reden van vertrek = oorlog

Yusra Mardini werd geboren in Damascus (Syrië). Haar verhaal werd bekend via de Netflix-film 'The Swimmers'. Yusra startte al vroeg met zwemmen en mocht Syrië vertegenwoordigen in internationale wedstrijden. Het leven van de Mardini's veranderde volledig wanneer de Syrische burgeroorlog uitbrak. Yusra besloot met haar zus te vluchten. Beide zussen konden zich na een gevaarlijke reis in Duitsland vestigen, waar Yusra haar zwemcarrière kon verderzetten. Ze nam als lid van het Olympisch vluchtelingenteam deel aan de Olympische spelen in Rio de Janeiro (2016) en in Japan (2020). Haar zus Sarah Mardini zet zich als mensenrechtenactivist in voor vluchtelingen.

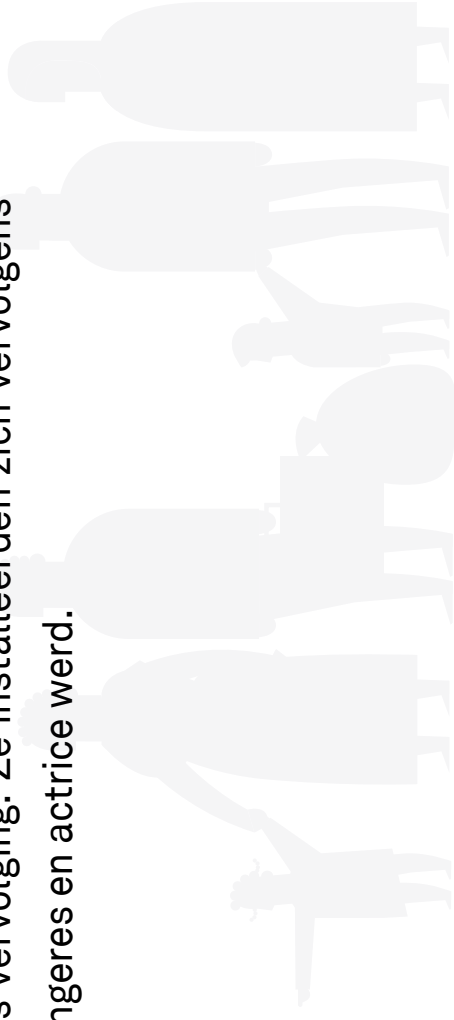
Rita Ora

KOSOVO, 1990

.....> VLUCHTELING

**reden van vertrek = bedreigd omwille van haar nationaliteit/
etnische achtergrond**

Rita Ora's ouders waren Albanees in Pristina, de hoofdstad van Kosovo. Rita Ora was slechts 1 jaar oud toen zij met haar familie moest vluchten. Tijdens de ontbinding van Joegoslavië riskeerden Albanese families vervolging. Ze installeerden zich vervolgens in Londen waar Rita Ora een bekende zangeres en actrice werd.

Mila Kunis

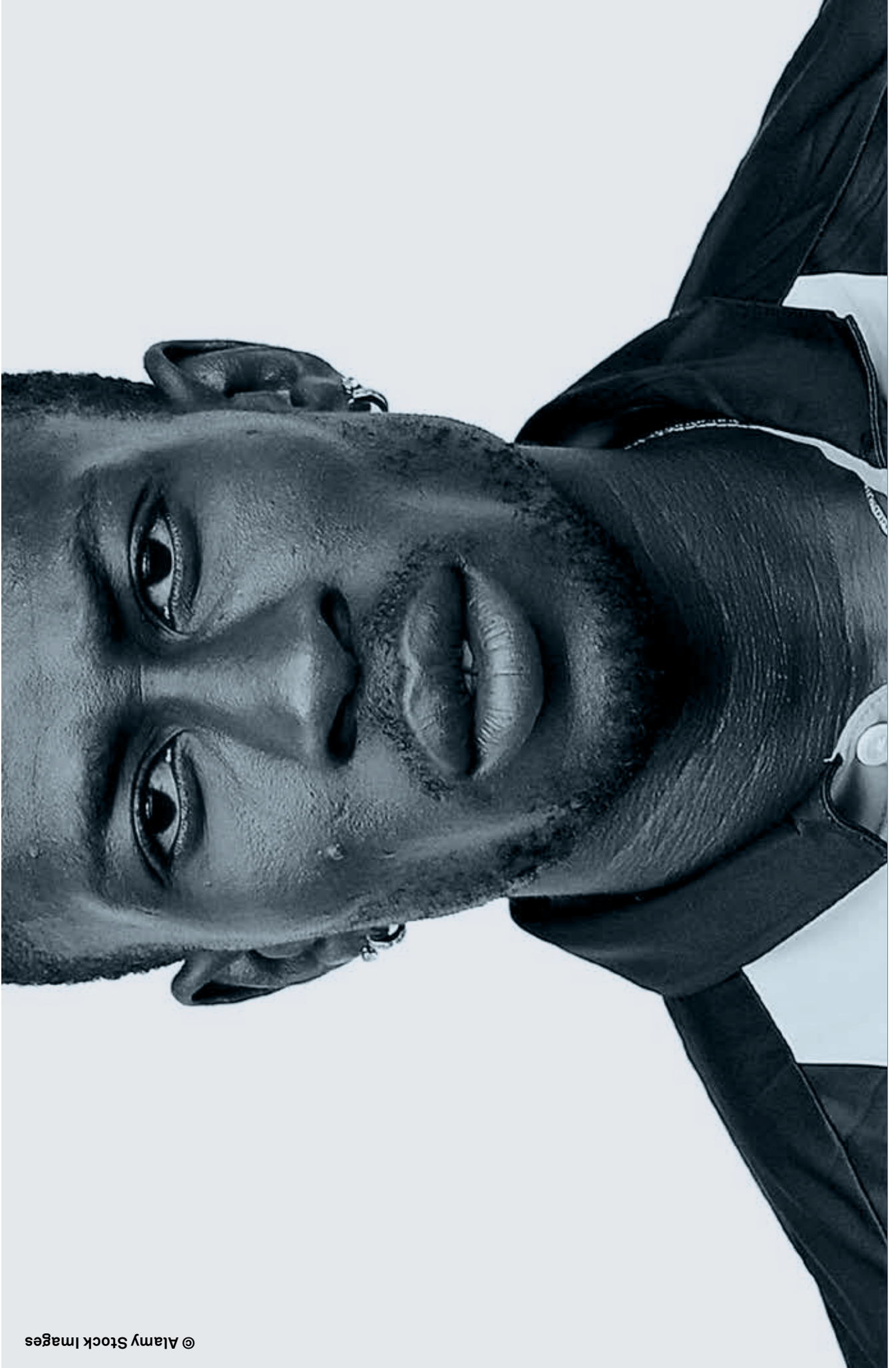
OEKRAÏNE, 1983

.....> **VLUCHTELING**

reden van vertrek = bedreigd omwille van haar religie

Mila Kunis is van Oekraïense afkomst en is joods. Op zevenjarige leeftijd ontvluchtte ze met haar familie het antisemitisme waaronder zij leden in de voormalige Sovjet-Unie. Ze reisden naar de Verenigde Staten met een vluchtelingenvisum en Mila Kunis werd actrice.

Mamadou Coulibaly

SENEGAL, 1999

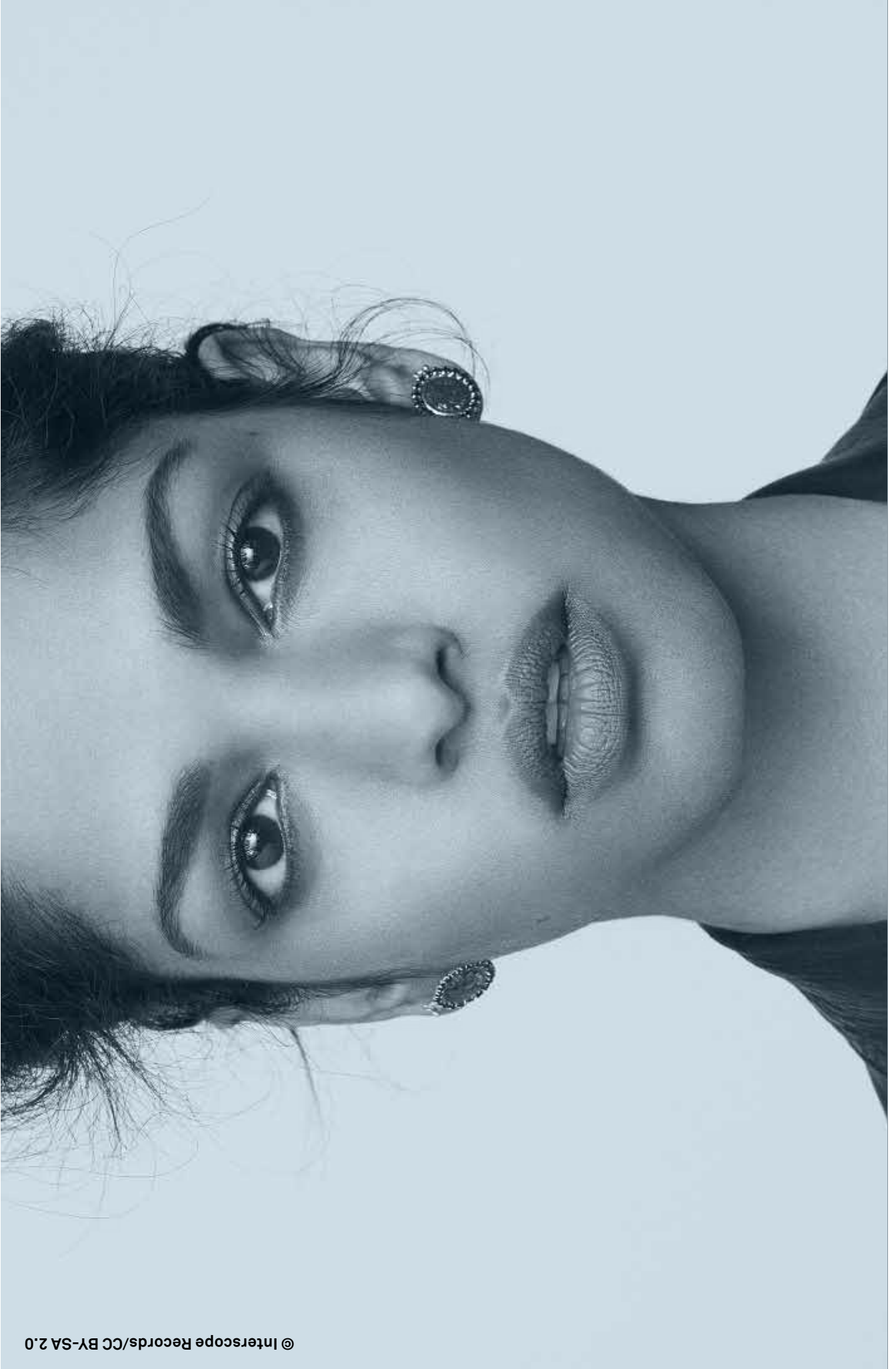
MIGRANT

reden van vertrek = hoop op een beter leven

Mamadou Coulibaly werd geboren in Dakar in Senegal. Op zijn 17e besluit hij te vertrekken in de hoop elders een beter leven op te bouwen. Hij vertrekt in een migrantenbootje op clandestiene wijze naar Marokko. Vervolgens bereikt hij Italië, waar hij snel wordt ontdekt als voetbaltalent. De voetbalclub van Pescara regulariseert vervolgens zijn situatie. Hij is tot op vandaag professioneel voetballer.

M.I.A.

VERENIGD KONINKRIJK, 1975

.....➤ **OUDERS WAREN VLUCHTELING**

reden van vertrek = bedreigd omwille van haar religie, etnische achtergrond en de politieke opvattingen van haar vader

Mantang Arulpragasam, van Sri Lankaanse afkomst, werd in 1975 in Londen geboren. Haar familie verhuisde naar het noorden van Sri Lanka toen ze 6 maanden oud was. Toen er een burgeroorlog uitbrak tussen de Singalese boeddhistische meerderheid en de Tamils, was ze 11 jaar oud. Ze vluchtte het land uit zonder haar vader. Deze stond aan het hoofd van een revolutionaire organisatie die campagne voerde voor de onafhankelijkheid van een deel van het Tamil-gebied. Mantangi vluchtte met de rest van haar familie naar het Verenigd Koninkrijk. Ze werd in de jaren 2000 beroemd onder haar artiestennaam **M.I.A.**, wat betekent “Missing in action”, of “disappeared in battle”.

Stoelendans

Update maart 2023

VERSIE VLUCHTELINGEN

De stoelendans maakt deel uit van het Franstalig educatief pakket « À la rencontre de l'autre » van het overheidsprogramma Annoncer la Couleur¹. De versie die je in deze fiche vindt, is een verkorte en aangepaste versie. De fiche werd het laatst geüpdatet in maart 2023, gebaseerd op cijfermateriaal dat de situatie van eind 2021 weergeeft.

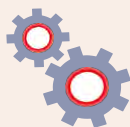
DOELSTELLING

- Begrijpen dat de rijkdom in de wereld ongelijk verdeeld is en zich een voorstelling kunnen maken van hoe deze ongelijkheid eruit ziet.
- Begrijpen dat de meeste mensen op de vlucht binnen hun eigen land/regio blijven en de redenen hierachter begrijpen.
- Zich kunnen voorstellen hoe de verdeling van mensen op de vlucht er wereldwijd uitziet.

DOELPUBLIEK

2de en 3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

Met dit spel verdelen de leerlingen hun stoelen, die elk een deel van de mondiale rijkdom voorstellen, over de verschillende regio's. Vervolgens verdelen ze zichzelf over de verschillende regio's. De groep leerlingen vertegenwoordigt het totale aantal van mensen op de vlucht. Op die manier komen ze erachter dat het niet meteen de rijkste regio's zijn die de meeste mensen op de vlucht opvangen.

DUUR

40 à 50 minuten, inclusief nabespreking

MATERIAAL

- Een ruim lokaal
- Evenveel stoelen als deelnemers
- De fiches van de regio's (aparte bijlage) afgedrukt op A3 formaat, deze worden op de muur geplakt

VOORBEREIDING

De leerkracht hangt **verspreid over het lokaal zes fiches** op die elk een regio van de wereld vertegenwoordigen. Elke fiche bevat een kaart waarop de landen van die regio gemarkeerd zijn. De regio's werden bepaald op basis van hun economische, geografische en politieke situatie. In enkele minuten tijd wordt het klaslokaal de wereld.

TIP: Voor de aanvang van het spel is het aangewezen om alle regio's nog eens samen te overlopen en meer uitleg te geven waar nodig.

¹ https://www.annoncerlacouleur.be/ressource_pedagogique/la-rencontre-de-lautre-0

² Op basis van het - op het moment van de update - laatst beschikbare rapport van de UNHCR: [Global Trends 2021](#).

1. DEEL 1

De leerkracht legt uit dat het totale aantal stoelen waarop de leerlingen zitten de volledige **rijkdom in de wereld** vertegenwoordigt (ongeveer 93 691 miljard dollar waarbij 1 dollar 0,95 eurocent is).

TIP: Leg duidelijk uit over welk type rijkdom het precies gaat:

- Het gaat over rijkdom gemeten in **bruto binnenlands product (BBP)**. Het BBP is de totale geldwaarde van alle in een land geproduceerde finale goederen en diensten gedurende een bepaalde periode (meestal een jaar).
- Het gaat **niet** over natuurlijke grondstoffen die nog niet ontgonnen zijn. Bvb: Een diamant die zich nog in de grond bevindt, wordt hier niet in meegeteld. Een diamant die ontgonnen werd, op een juweel werd gezet en vervolgens is verkocht, wel. Hetzelfde geldt voor onontgonnen rijkdommen zoals petroleum, mineralen...

De leerlingen **verdelen** vervolgens **de rijkdom (de stoelen)** over de zes regio's. De leerkracht stelt enkele vragen: "Welke regio's zijn volgens jullie het rijkst?" "Welke zijn het minst rijk?"

Wanneer de leerlingen klaar zijn met het verdelen van de stoelen vraagt de leerkracht of iedereen akkoord gaat. Uiteindelijk leest de leerkracht de werkelijke verdeling voor (aan te passen in functie van het aantal deelnemers). De leerlingen verplaatsen de stoelen zodat alles juist staat.

TABEL 1 – Verdeling van de mondiale rijkdom in 2021 (*Databank Wereldbank, geraadpleegd 12/2022*)

Aantal stoelen	Sub-Sahara Afrika	Latijns-Amerika	Noord-Amerika en de Caraïben	Azië en de Stille Oceaan	Europa + Turkije, Rusland	Midden-Oosten en Noord-Afrika	1 stoel vertegenwoordigt: (in miljard \$)
11	0	1	3	4	3	0	8 517
12	0	1	3	5	3	0	7 808
13	0	1	4	5	3	0	7 207
14	0	1	4	5	4	0	6 692
15	0	1	4	6	4	0	6 246
16	0	1	4	6	4	1	5 856
17	0	1	5	6	4	1	5 511
18	0	1	5	7	5	0	5 205
19	0	1	5	7	5	1	4 931
20	0	1	6	7	5	1	4 685
21	0	1	6	8	5	1	4 461
22	0	1	6	8	6	1	4 259
23	1	1	6	8	6	1	4 074
24	1	1	6	9	6	1	3 904
25	0	1	7	9	7	1	3 748
26	0	1	7	10	7	1	3 604
27	1	1	7	10	7	1	3 470
28	1	1	8	10	7	1	3 346
29	0	1	8	11	8	1	3 231
30	1	1	8	11	8	1	3 123
31	1	2	8	11	8	1	3 022
32	1	2	8	12	8	1	2 928
33	1	1	9	12	9	1	2 839
34	1	2	9	12	9	1	2 756
35	1	2	9	13	9	1	2 677
36	1	2	10	13	9	1	2 603
37	1	2	10	13	10	1	2 532
38	1	2	10	14	10	1	2 466
39	1	2	11	14	10	1	2 402
40	1	2	11	15	10	1	2 342

Mondiale rijkdom (BBP uitgedrukt in miljard \$) in 2021

2. DEEL 2

De leerkracht poneert de stelling “**We kunnen toch niet alle miserie van de wereld opvangen**”. Wat betekent dit? Hebben de leerlingen deze stelling ooit al gehoord? In welke context?

De leerkracht vertelt dat er eind 2021 89,3 miljoen mensen wereldwijd op de vlucht zijn.³ Dit is meer dan de totale bevolking van een land als Duitsland. Een getal dat elk jaar verder stijgt.

In dit spel hebben we het over “mensen op de vlucht” (*forcibly displaced people*), een bredere groep dan enkel “erkende vluchtelingen”. We baseren ons op cijfers van de UN Refugee Agency (UNHCR).³ Het gaat hier over verschillende categorieën, voornamelijk:

- **Verzoekers om internationale bescherming** (voorheen asielzoekers): personen die een verzoek om internationale bescherming deden buiten hun eigen land en waar nog geen beslissing tot erkenning of weigering rond werd genomen.
- **Erkende vluchtelingen**: Personen die een internationale bescherming hebben gekregen (voorheen asiel). Dit gebeurt wanneer iemand een gegronde vrees heeft voor vervolging vanwege diens etniciteit, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of politieke overtuiging en geen bescherming in eigen land kan oproepen.
- **Intern ontheemden**: Personen die hun thuis hebben moeten ontvluchten omwille van bijvoorbeeld een gewapend conflict, een algemene situatie van geweld, mensenrechtenschendingen, natuur- of andere rampen, maar die hiervoor geen grens hebben overgestoken.
- **Palestijnse vluchtelingen onder mandaat van de UNRWA**

De leerkracht legt aan de leerlingen uit dat zij nu zelf alle mensen voorstellen die wereldwijd op de vlucht zijn en vraagt hen zich te verspreiden over de regio's op de manier waarop zij denken dat mensen op de vlucht wereldwijd verdeeld zijn. **Het gaat hier dus over waar mensen op de vlucht zich nu bevinden, niet waar ze vandaan komen.** Naar welke landen en werelddelen vluchten mensen vooral? De mensen op de vlucht (de leerlingen dus) plaatsen zich op de rijkdom in de wereld (dus de stoelen). **Ze mogen de stoelen niet verplaatsen.** Wanneer ze klaar zijn, vraagt de leerkracht aan de leerlingen of ze het eens zijn met de huidige verdeling. De leerkracht geeft vervolgens de juiste verdeling (aan te passen aan het aantal leerlingen) en vraagt afsluitend aan de leerlingen om de verdeling in de klas nog een laatste keer in zich op te nemen alvorens ze gaan zitten voor de debriefing.

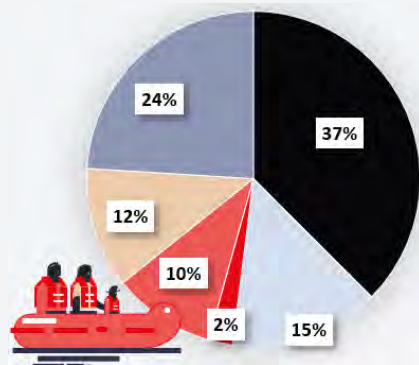
³ UNHCR, 2022. [Global Trends Report 2021](#).

TABEL 2 – Verdeling van de mensen op de vlucht wereldwijd, eind 2021 (UNHCR)

Aantal deelnemers	Sub-Sahara Afrika	Latijns-Amerika	Noord-Amerika en de Caraïben	Azië en de Stille Oceaan	Europa + Turkije Rusland	Midden-Oosten en Noord-Afrika	Aantal mensen op de vlucht vertegenwoordigd door 1 speler
11	4	2	0	1	1	3	7 952 700
12	5	2	0	1	1	3	7 289 975
13	5	2	0	1	2	3	6 729 208
14	5	2	0	1	2	4	6 248 550
15	6	2	0	1	2	4	5 831 980
16	6	2	0	2	2	4	5 467 481
17	6	3	0	2	2	4	5 145 865
18	7	3	0	2	2	4	4 859 984
19	7	3	0	2	2	5	4 604 195
20	8	3	0	2	2	5	4 373 985
21	8	3	1	2	2	5	4 165 700
22	8	3	1	2	3	5	3 976 350
23	9	3	1	2	3	5	3 803 465
24	9	3	1	2	3	6	3 644 988
25	9	4	1	2	3	6	3 499 188
26	10	4	1	2	3	6	3 364 604
27	10	4	1	3	3	6	3 239 989
28	10	4	1	3	3	7	3 124 275
29	11	4	1	3	3	7	3 016 541
30	11	4	1	3	4	7	2 915 990
31	12	4	1	3	4	7	2 821 926
32	12	4	1	3	4	8	2 733 741
33	12	5	1	3	4	8	2 650 900
34	13	5	1	3	4	8	2 572 932
35	13	5	1	4	4	8	2 499 420
36	13	5	1	4	4	9	2 429 992
37	14	5	1	4	4	9	2 364 316
38	14	6	1	4	4	9	2 302 097
39	15	6	1	4	4	9	2 243 069
40	15	6	1	4	5	9	2 186 993

Mensenopdevluchtwereldwijd - eind 2021 (UNHCR)

Sub-Sahara-Afrika	: 32 766 046
Latijns-Amerika	: 12 705 181
Noord-Amerika en de Caraïben	: 2 048 880
Azië en de Stille Oceaan	: 8 727 038
Europa (incl. Turkije) en Rusland	: 10 204 485
Midden-Oosten en Noord-Afrika	: 21 018 073

Totaal 87 479 703⁴

⁴ Kleine afwijking op het eerder gecommuniceerde totaal aantal mensen op de vlucht (89,3 miljoen). Dit heeft te maken met twee verschillende bronnen waarop UNHCR zich baseert bij het tellen van Internally Displaced People, waarbij er slechts van één bron detailcijfers op regioniveau beschikbaar zijn. Meer info: UNHCR, 2022. [Global Trends Report 2021](#), pg. 4

3. DEBRIEFING

De leerkracht vraagt opnieuw aan de leerlingen wat ze denken over de stelling “We kunnen toch niet alle miserie van de wereld opvangen”. Doen we dit momenteel? Of bijna? Of zijn het eerder andere landen die deze rol opnemen? Welke? Waarom? De leerlingen gaan terug in een cirkel zitten voor de debriefing.

WAAR BEVINDEN ZICH DE MEESTE MENSEN OP DE VLUCHT?

De meerderheid (ongeveer 60%) vlucht naar andere regio's binnen het eigen land: naar veiligere delen of regio's waar familieleden zich bevinden. Van de mensen die wél de landgrenzen oversteken, trekt ongeveer 3 op 4 (72%) naar buurlanden.⁴ Vaak komen zij terecht in grote vluchtelingenkampen op de grens.

Uiteindelijk vlucht slechts een klein percentage naar hoge inkomenslanden. In de top 10 van landen die de meeste vluchtelingen opvangen in 2021, vinden we slechts één hoge inkomensland terug, namelijk Duitsland (op plaats 5).⁴ 83% van alle vluchtelingen werd opgevangen in lage- en middeninkomenslanden. Turkije ving het grootste aantal vluchtelingen op: het land alleen ving meer vluchtelingen en verzoekers om internationale bescherming op dan alle 27 EU-landen samen!⁶

Laten we eens het voorbeeld van Syrië bekijken. Syrië telde 22,5 miljoen inwoners op het moment dat de oorlog uitbrak in 2011. Volgens de [UNHCR](#)⁵ sloegen door dit conflict 12 miljoen mensen op de vlucht. 6,9 miljoen mensen vluchtten binnen eigen land (intern ontheemden) en 6,8 miljoen vluchtten naar het buitenland, hoofdzakelijk naar buurlanden zoals Libanon, Jordanië en Turkije.

WAAROM BLIJVEN MENSEN OP DE VLUCHT DOORGAANS ZO DICHT BIJ HUN EIGEN REGIO?

Veel vluchtelingen hebben slechts één idee in het achterhoofd: zo snel mogelijk terugkeren naar hun thuis wanneer het conflict of probleem is opgelost. Een andere reden is de kostprijs van de tocht. Het gebrek aan veilige en legale toegangswegen leidt er toe dat vluchtelingen vaak beroep moeten doen op mensensmokkelaars (die betaald worden om iemand op irreguliere wijze over de grens te brengen). Dit kost tot 10 000 euro per persoon (of zelfs meer). Wanneer het over een familie van 4 personen gaat bijvoorbeeld, wordt dit al gauw een enorme som geld. Zelfs na de verkoop van hun huis, spullen, auto's, etc., blijft dit voor de meesten gewoon onbetaalbaar.

Ten derde is de tocht naar verdere landen vaak heel gevaarlijk, omdat men in kritieke omstandigheden de zee moet oversteken en/of de woestijn moet doorkruisen. Vaak worden mensen op de vlucht onderweg slachtoffer van afpersing geweld, misbruik of oplichting. Een laatste belangrijke reden is dat mensen doorgaans liever naar een regio trekken waarmee ze taal, religie en cultuur delen. **Waar zouden jullie naartoe gaan mocht in België een oorlog uitbreken?**

HOEVEEL VLUCHTELINGEN EN ASIELZOEKERS ZIJN ER IN BELGIË?

In 2021 waren er op een totaal van 11.521.238 inwoners in België, 103 018 personen die een internationale bescherming genoten of verzochten om internationale bescherming (voorheen: asielzoekers)⁶. Dat komt overeen met 0,89% van de totale bevolking.

HEBLEN WE DAN NIET DEMIDDELEN OM MEER MENSEN OP TE VANGEN?

In 2021 beschikten Europa en Noord-Amerika over 53,2 % van de totale rijkdom ter wereld, terwijl dit voor Afrika slechts 2,0 % was en voor Latijns-Amerika 5,1%. Volgens de vluchtelingenorganisatie [Ciré](#)⁷ kunnen we dus vaststellen dat onze landen de middelen hebben om meer mensen op de vlucht op te vangen en daardoor ook de verantwoordelijkheid dragen om meer te doen. We vangen momenteel zeker niet “alle miserie van de wereld” op.

⁴ UNHCR, 2022. [Global Trends Report 2021](#)

⁵ <https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/>

⁶ UNHCR, 2022. [Global Trends Report 2021](#) (cijfermateriaal uit “Global Trends Annexes”)

⁷ <https://www.cire.be/prejuge-2-on-ne-peut-pas-accueillir-toute-la-misere-du-monde/>

■ Azië en de Stille Oceaan

AZIE EN DE STILLE OCEAAN

EUROPA (+ TURKIJE, RUSLAND)

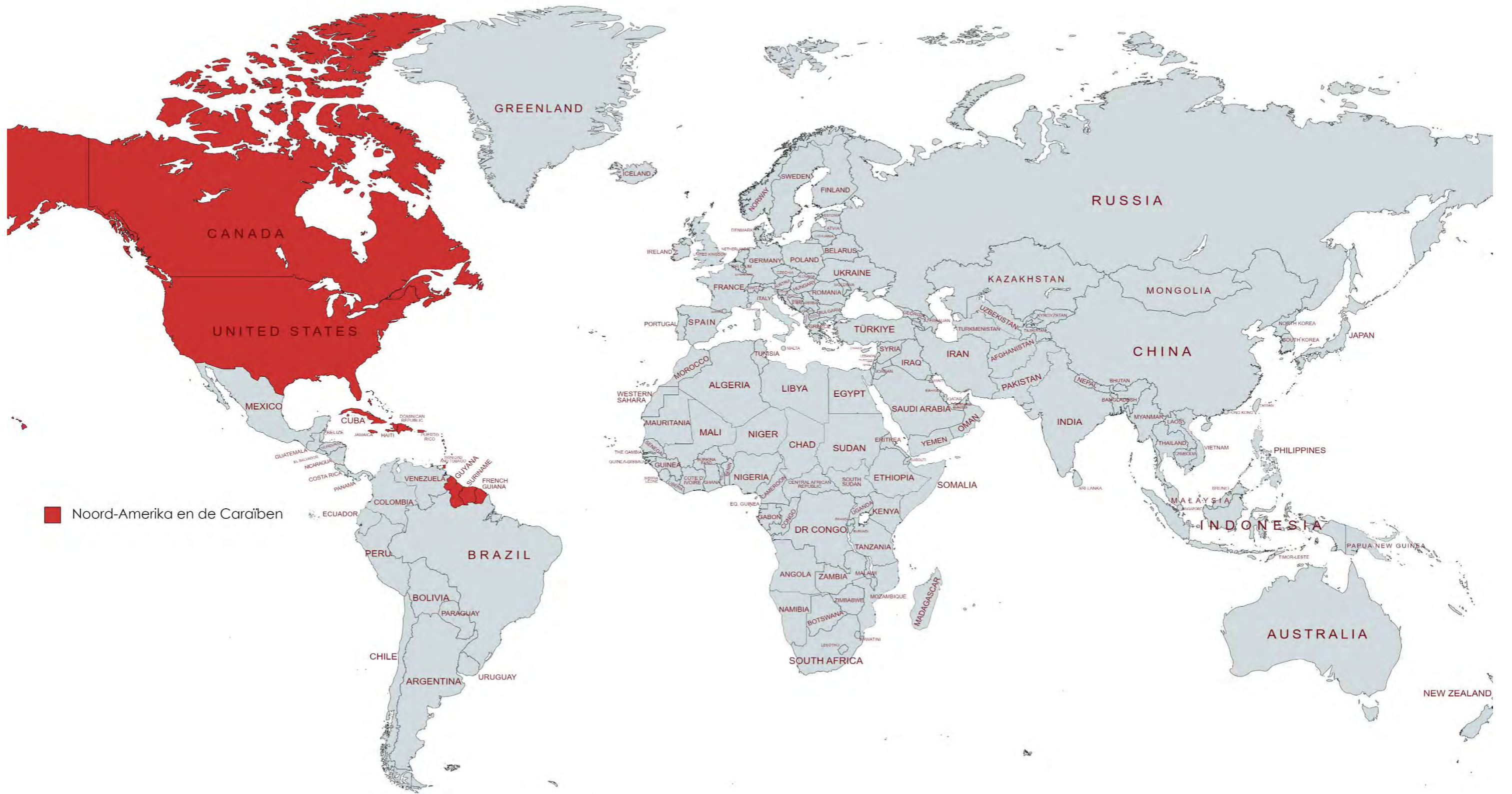
LATIJNS-AMERIKA

MIDDEN-OOSTEN & NOORD-AFRIKA

NOORD-AMERIKA EN DE CARAÏBEN

SUB-SAHARA-AFRIKA

Parcourspuzzel

HET PARCOURS VAN EEN VERZOEKER OM INTERNATIONALE BESCHERMING IN BELGIË

Update juni 2023

DOELSTELLING

- De leerlingen begrijpen de termen: verzoeker om internationale bescherming, erkend vluchteling en subsidiair beschermd
- De leerlingen ontdekken de verschillende etappes van het parcours van een verzoeker om internationale bescherming (voorheen: asielzoeker) in België
- De leerlingen ontdekken enkele Belgische instellingen die verzoekers om internationale bescherming in het parcours tegenkomen.
- De leerlingen begrijpen dat het parcours van een verzoeker niet altijd evident is.

DOELPUBLIEK

2de en 3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

De leerlingen moeten de puzzelstukken van de verschillende etappes in het parcours van een verzoeker om internationale bescherming in België op de juiste plaats hangen.

DUUR

30 minuten

MATERIAAL

- In deze fiche vind je achtergrondinformatie over het parcours van een vluchteling + de puzzelstukken die op de juiste plaats gehangen moeten worden (af te printen)
- Op onze webpagina vind je een document met het traject met de ontbrekende puzzelstukken: om af te printen (op A3) of te projecteren op het bord
- Op onze webpagina vind je eveneens een fiche met extra illustratiemateriaal

VERLOOP

- De leerlingen zitten in een kring en de leerkracht vraagt aan de leerlingen wat ze al weten over de procedure voor internationale bescherming in België. De leerkracht verdeelt de puzzelstukken onder de leerlingen en vraagt hen om de verschillende etappes van de procedure met magneten op de juiste plaats te hangen op het geprojecteerde traject en geeft vervolgens bijkomende uitleg bij elke etappe. De verschillende etappes worden geïllustreerd aan de hand van foto's.
- Een alternatief is om de leerlingen in groepjes laten samenwerken. Elk groepje krijgt een print van het parcours (met de ontbrekende stukken) en een print van de puzzelstukken. Met nummertjes duiden ze aan welk puzzelstuk op welke plaats moet komen.

✚ MIGRANT

Alle mensen die hun regio of land hebben verlaten om elders te gaan wonen voor een korte of lange termijn. Dit kan om meer vrijwillige redenen (studies, liefde, zin voor avontuur, betere toekomst) of meer onvrijwillige redenen (oorlog, vervolging, mensenrechten worden niet gerespecteerd, klimaat,...) Het kan hier gaan om Nederlanders die zich in België vestigen voor werk maar evengoed om Syriërs die hun land ontvluchten omwille van de burgeroorlog.

✚ VERZOEKER OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VOORHEEN:ASIELZOEKER)

Wat is een verzoeker om internationale bescherming?

Een verzoeker is iemand die bescherming aanvraagt in een ander land omdat hij oordeelt dat zijn leven, veiligheid of integriteit in gevaar is wanneer hij in zijn land van herkomst blijft of ernaar terugkeert. Het statuut van verzoeker om internationale bescherming is tijdelijk: de persoon is 'verzoeker' zolang de procedure loopt, dus tot wanneer hij een antwoord (een positieve of negatieve beslissing) heeft ontvangen.

Dit statuut brengt enkele rechten met zich mee:

- Onderdak
- Voedsel
- Onderwijs voor kinderen
- Kledij
- Sociale, juridische, medische en administratieve ondersteuning
- Tijdens de volledige duur van het onderzoek mag de verzoeker legaal in het land verblijven en mag hij niet teruggestuurd worden naar zijn land van herkomst

Artikel 14 van de Universele Verklaring van de Rechten van de mens benadrukt het recht om een verzoek te doen om internationale bescherming. De leerkracht kan eventueel dieper ingaan op de rechten van de mens en de kinderrechten.

Iedereen, waar ook ter wereld, heeft recht om internationale bescherming te vragen.

NOOD AAN VEILIGE MIGRATIEROUTES

De meeste verzoekers die ons land binnenkomen doen dat niet via een officiële weg. Het is namelijk niet mogelijk om in het buitenland, bijvoorbeeld bij de Belgische ambassade van een bepaald land, internationale bescherming aan te vragen. Ook is het voor mensen uit (conflict) landen zoals Syrië en Afghanistan, in veel gevallen niet mogelijk om een visum te verkrijgen om via legale weg (bv. met het vliegtuig) naar een veilig land te reizen. Dit betekent dat zij vaak hun leven moeten riskeren op zee, of via andere routes, zonder zeker te zijn dat ze uiteindelijk internationale bescherming zullen krijgen en dus mogen blijven.

Migratie door middel van **hervestiging** is hierop een uitzondering. Via dit programma van de VN-Vluchtelingenorganisatie, kunnen vluchtelingen worden overgebracht naar België of een ander land dat akkoord is om hen verblijf te verlenen. Het gaat om heel kwetsbare vluchtelingen die in een buurland worden opgevangen, maar daar niet de nodige bescherming of integratieperspectieven hebben en onmogelijk naar huis kunnen terugkeren. Caritas International pleit samen met nog veel andere ngo's voor meer veilige migratieroutes (zoals het programma voor hervestiging). Dit om het verschrikkelijk hoge dodental op de huidige migratieroutes te verlagen.

1. VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING (VOORHEEN ASIELAANVRAAG)

Mensen die op de vlucht zijn voor geweld en conflicten, vervolging en schendingen van mensenrechten in eigen land, kunnen in een ander land bescherming vragen. We bespreken hier de procedure die verzoekers om internationale bescherming in België doorlopen.

Iedereen die in België aankomt, heeft het recht om een verzoek om internationale bescherming te doen. Dit gebeurt doorgaans in Brussel maar kan bijvoorbeeld ook gedaan worden aan de landsgrens (bijvoorbeeld op de luchthaven). Het verzoek wordt geregistreerd en vervolgens formeel ingediend bij de **Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ)**. Die zal nagaan wie verantwoordelijk is voor het behandelen van het verzoek: België of een ander Europees land. Dit noemt men het **Dublin-onderzoek**. De Dublin-regels zijn geldig in de meeste Europese landen (de zogenaamde Dublin-landen). Er zijn verschillende redenen waarom België niet verantwoordelijk zou zijn: iemand heeft in een ander Dublin-land een verzoek om internationale bescherming gedaan, is Europa binnengekomen via een ander Dublin-land (meestal is dit Griekenland of Italië) of heeft reeds gezinsleden in een ander land...

Bij dit onderzoek wordt bijvoorbeeld gekeken of de vingerafdrukken van de verzoeker terugkomen in de Europese database Eurodac. Bij twijfel zal men een persoonlijk interview afnemen. Blijkt inderdaad dat een ander land verantwoordelijk is, dan zal een speciale procedure gevolgd worden om dat land te vragen de verzoeker (terug) over te nemen. De verzoeker zal dan verplicht worden om naar dit land te reizen voor het verder afhandelen van zijn procedure. In de praktijk zorgt de Dublin-verordening ervoor dat de zuidelijke landen (waar veel verzoekers toekomen) meer “asiel druk” ondervinden dan de noordelijke landen van Europa.

DIENST VREEMDELINGENZAKEN DVZ

Mensen op de vlucht die in België toekomen, moeten in de eerste plaats kenbaar maken dat ze internationale bescherming nodig hebben. Als ze toekomen langs de landsgrens, bijvoorbeeld via de luchthaven, moeten ze dit bij de grensautoriteiten doen (zie verder). Als ze al op het grondgebied zijn, moeten ze zich aanmelden bij de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) in Brussel. Het grootste deel van de verzoeken gebeurt op deze manier. DVZ zal het verzoek registreren en zal onder meer een **veiligheidscontrole** doen (fouillering), de **identiteit** van de verzoeker vaststellen, een **foto** en **vingerafdrukken** nemen (in het kader van de Dublin-procedure, zie hierboven) en een **medische screening** doen. Bestaat de mogelijkheid dat een ander land verantwoordelijk is, dan zal DVZ ook een Dublin-onderzoek doen (dit kwam eerder al aan bod).

De verzoeker zal op een later moment nog eens moeten terugkomen om het verzoek daadwerkelijk in te dienen. De Dienst Vreemdelingenzaken doet dan ook een **eerste interview**. In dit “korte” interview wordt bijvoorbeeld gevraagd naar de reden waarom iemand is gevlucht.

Vanaf het moment dat iemand zijn verzoek om internationale bescherming doet, heeft de persoon recht op een **opvangplaats**. Sinds 2021 blijven er echter mensen op straat door een tekort aan opvangplaatsen.

GRENSPOLITIE

Wanneer migranten in België toekomen via de internationale grens, bijvoorbeeld op de luchthaven of aan de haven, dan hebben ze reisdocumenten nodig om het land binnen te komen. Als ze deze niet kunnen voorleggen, dan kunnen ze onmiddellijk een verzoek voor internationale bescherming doen bij de grenspolitie.

De grenspolitie neemt dan contact op met de Dienst Vreemdelingenzaken, die het verzoek registreert. Daarna zal deze persoon meestal opgevangen worden in een **gesloten centrum** (bijvoorbeeld in Steenokkerzeel, dat zich niet ver van de luchthaven bevindt), in afwachting van het resultaat van de procedure. Hij/zij zal in dit geval vaak een versnelde procedure doorlopen.

2. OPVANG

OPVANG(CENTRUM)

Personen die internationale bescherming aanvragen bij de Dienst Vreemdelingenzaken, krijgen (in principe) een plaats in een open opvangcentrum. Ze kunnen er ook voor kiezen om bij familie of vrienden te gaan wonen.

Gedurende de gehele procedure waarin de verzoeker op een beslissing wacht, heeft hij recht op 'bed-bad-brood'. Dat wil zeggen: een plaats in een opvangcentrum (onderdak, sanitaire voorzieningen en voeding) en wekelijks zakgeld (meestal rond de 9 euro). De verzoeker kan ook beroep doen op medische en juridische begeleiding. Meestal zit de verzoeker in een **open** opvangstructuur. Dat wil zeggen dat de bewoners vrij binnen en buiten het opvangcentrum kunnen gaan. De meeste opvangcentra zijn ook **collectief**. Enkel in uitzonderlijke gevallen (hoge kans op een positieve beslissing, erg kwetsbare mensen, tijdens een korte periode na een positieve beslissing) kunnen verzoekers in een individuele woning opgevangen worden. Het gaat dan om LOI's (lokale opvanginitiatieven georganiseerd door een OCMW) of huisvesting georganiseerd door specifieke organisaties.

De opvang van verzoekers valt onder de verantwoordelijkheid van **Fedasil** (Federaal agentschap voor het onthaal van verzoekers). Dit agentschap wijst de verzoekers toe aan een specifieke opvangplaats.

Begin 2023 kende België een **100-tal opvangcentra**. De meeste opvangcentra zijn ingericht door Fedasil zelf of door het Rode Kruis. Enkele andere centra worden ingericht door andere organisaties, waaronder ook Caritas International. Meer info over deze opvangcentra vind je op de [website van Fedasil](https://www.fedasil.be/nl).¹ Door het tekort aan opvangplaatsen, besloot de regering begin 2023 om plaatsen bij te creëren, bijvoorbeeld via containerdorpen.

Zoals eerder besproken, komen sommige verzoekers in een gesloten centrum terecht. Dit komt aan bod in de volgende alinea.

¹ <https://www.fedasil.be/nl>

Wie komt terecht in een gesloten centrum?

Verzoekers die een **aanvraag indienen via grensautoriteiten**. Meestal beschikken zij niet over de juiste papieren om het land binnen te mogen. Zij worden dan meestal naar het transitcentrum Caricole in Steenokkerzeel gebracht - een gesloten centrum dichtbij de luchthaven van Zaventem - en komen meestal in een versnelde procedure terecht.

Ook mensen die **niet (meer) over de juiste papieren beschikken** om in België te verblijven, kunnen in een gesloten centrum terechtkomen. Dit kunnen mensen zijn die uitgeprocedeerd zijn (= verzoekers die op het einde van hun (beroeps)procedure niet het statuut van vluchteling of subsidiaire bescherming gekregen hebben) of mensen die nooit een verblijfsaanvraag hebben ingediend. Wanneer zij bij controles (bijvoorbeeld trein-, tram- of buscontroles) niet de juiste papieren kunnen voorleggen, bestaat er een grote kans dat zij naar een gesloten centrum gebracht worden. Er worden dan stappen gezet naar (in eerste instantie) een vrijwillige terugkeer en (in tweede instantie) een gedwongen terugkeer naar het land van herkomst.

In het verleden was het mogelijk om kinderen op te vangen in een gesloten centrum. In 2019 werd deze maatregel opgeschort door de rechter. In 2023 werd aangekondigd dat men wettelijk zal verankeren dat minderjarigen niet worden vastgehouden in gesloten centra.

3. PROCEDURE

COMMISSARIAAT-GENERAAL VOOR DE VLUCHTELINGEN EN DE STAATLOZEN - CGVS

Het CGVS, een **onafhankelijk** organisme, verleent internationale bescherming en geeft documenten af aan mensen op de vlucht voor vervolging, oorlog of geweld. Het is hier dat het **onderzoek** wordt gevoerd en de **beslissing** wordt genomen. Er bestaan verschillende mogelijke beslissingen: erkenning als vluchteling, toekenning van subsidiaire bescherming, weigering, uitsluiting², beëindiging³ of de niet-ontvankelijkheid. Een verzoek kan bijvoorbeeld niet-ontvankelijk zijn wanneer de verzoeker reeds bescherming geniet in een andere EU-lidstaat. Meer info over de beslissingen die het CGVS kan nemen vind je [hier](#)⁴.

De verzoeker wordt geïnterviewd en er wordt gepolst naar de beweegredenen van zijn vlucht naar België. De interviewer is **gespecialiseerd** in de regio waar de verzoeker vandaan komt. Hij onderzoekt de geloofwaardigheid van de verklaringen en gaat na of de aanvraag voldoet aan de criteria van het **Vluchtelingenverdrag** van Genève. Indien niet, zal hij/zij nagaan of de persoon in aanmerking komt voor de **subsidiaire beschermingsstatus**. Dat is het geval als de persoon bij een eventuele terugkeer naar het land van herkomst een reëel risico loopt op ernstige schade (bijvoorbeeld omwille van oorlog).

De interviewer stelt zeer specifieke vragen om naar de **waarheidsgetrouwheid** van het verhaal te peilen. De vragen die worden gesteld zijn vaak zeer gedetailleerd en het interview zelf duurt normaal gezien een halve dag. Het CGVS onderzoekt ook of eventuele bewijsstukken (als die er zijn) geloofwaardig zijn. Als er tegenstrijdigheden zijn, belangrijke details vreemd genoeg ontbreken, er tekenen zijn dat de verzoeker liegt of de procedure tegenwerkt, dan zal zijn verklaring niet geloofwaardig geacht worden en kan zijn verzoek om die reden worden afgewezen. Elk familielid kan ook apart geïnterviewd worden.

2 Bijvoorbeeld indien de verzoeker hele zware misdrijven heeft gepleegd.

3 Bijvoorbeeld als de verzoeker zonder geldige reden afwezig is op het interview of terugkeert naar zijn land van herkomst.

4 <https://www.cgvs.be/nl/asiel/de-types-beslissingen>

Dit gesprek is over het algemeen een grote **psychologische beproeving** voor de persoon die een verzoek indient. Tijdens het persoonlijk onderhoud zal naast de interviewer meestal ook een tolk en een advocaat van de verzoeker aanwezig zijn. Een minderjarige die alleen in België verblijft (we spreken van een niet-begeleide minderjarige of NBMV), kan ook vergezeld worden door een professionele vertrouwenspersoon en een voogd.

De **termijn** van de procedure kan erg verschillen. Wanneer de verzoeker zich in een gesloten centrum bevindt, bijvoorbeeld na aankomst op de luchthaven zonder geldige reisdocumenten, loopt de procedure normaal gezien sneller. Het CGVS probeert een beslissing te nemen binnen de 6 maanden. Maar door een achterstand in het behandelen van de dossiers door het CGVS, zien we dat midden 2022 ongeveer de helft van de mensen langer dan 6 maanden moest wachten, soms zelfs twee of drie jaar.

De beslissing wordt uiteindelijk via de post gecommuniceerd. Wanneer de verzoeker niet akkoord gaat met de beslissing kan deze in beroep gaan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

+ ERKENNING

+ ERKEND VLUCHTELING

Een erkend vluchteling krijgt individuele bescherming volgens de conventie van Genève (1951).

Het gaat om een persoon met een gegronde vrees voor **vervolging** vanwege nationaliteit, etniciteit, politieke of religieuze overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep. Een voorbeeld van vervolging omwille van het behoren tot een sociale groep, is iemand die vervolgd wordt omwille van diens seksuele geaardheid. Ook vrouwen die een risico lopen op genitale verminking, kunnen op basis van dit criterium beschermd worden. Zie fiche 0 'Algemene achtergrondinfo' voor meer uitleg over de conventie van Genève.

⚠️ SUBSIDIAIR BESCHERMDE

Dit specifiek statuut bestaat enkel in **Europa**, in tegenstelling tot het vluchtelingenstatuut dat in het merendeel van alle landen ter wereld wordt erkend. Het werd in België ingevoerd in 2006 op basis van een EU-richtlijn uit 2004. Subsidiaire bescherming wordt toegekend aan mensen die niet in aanmerking komen voor het vluchtelingenstatuut maar wel aantonen een reëel risico te lopen op **ernstige schade** in geval van terugkeer naar hun land van herkomst.

Het gaat dus om mensen die niet voldoen aan de voorwaarden van de Conventie van Genève, maar wel bescherming nodig hebben. Ze worden niet individueel vervolgd (bijvoorbeeld omwille van hun politieke opinie, religie, seksuele voorkeur) zoals dat bij vluchtelingen het geval is, maar zijn bijvoorbeeld afkomstig uit een regio waar **willekeurig geweld** plaatsvindt in de context van oorlog/conflict. Als gevolg van dit geweld, lopen ze een reëel risico op ernstige schade als ze zouden terugkeren naar hun land. Zo zal iemand die vlucht voor bombardementen in de stad waar hij woont, normaal gezien subsidiaire bescherming krijgen, net als alle andere mensen uit het getroffen gebied. Was een persoon in eigen land niet meer veilig omdat hij kritisch was tegenover het regime, dan zal hij normaal gezien als vluchteling worden erkend.

Wanneer verzoekers om internationale bescherming een positieve beslissing ontvangen, hebben ze in principe **twee maanden** tijd om het opvangcentrum te verlaten en een eigen woning te vinden. Het proces dat daarop volgt om een huis te vinden, is absoluut niet evident, onder meer door het gebrek aan goedkope huurwoningen en door discriminatie op basis van solvabiliteit, etnische achtergrond of familiale situatie.

⚠️ WEIGERING

Wanneer op basis van het interview bij het CGVS wordt geoordeeld dat de verzoeker niet in aanmerking komt om een statuut van erkend vluchteling of subsidiaire bescherming te krijgen, krijgt deze persoon een weigeringsbeslissing en een **“bevel om het grondgebied te verlaten”**. Vervolgens krijgt hij in de meeste gevallen **30 dagen** de tijd om België te verlaten. Er kan nog beroep ingediend worden na de beslissing van het CGVS bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV).

Sommigen kiezen ervoor om toch in België te verblijven, omdat ze niet willen en/of kunnen terugkeren. Zij hebben dan geen wettig verblijf in het land en beschikken over weinig rechten. Op basis van een innovatieve onderzoeksmethode, schat recent VUB-onderzoek het aantal mensen dat zonder papieren in België verblijft op 112 000.⁵

⚠️ VRIJWILLIGE TERUGKEER

Verzoekers die nog in procedure zijn, personen die uitgediepteerd zijn en personen die zonder wettig verblijf in België verblijven, kunnen **ondersteuning vragen om terug te keren** naar hun land van herkomst indien ze zelf niet over de nodige middelen beschikken om deze reis te betalen. De ondersteuning bestaat uit een reisticket en onthaal en begeleiding bij vertrek en aankomst. In sommige gevallen ontvangt men een kleine terugkeerpremie en re-integratiesteun, namelijk materiële ondersteuning die de terugkeerder helpt om de draad weer op te pikken in zijn herkomstland. Het kan gaan om steun voor het opstarten van een micro-onderneming, om een opleiding te starten, om medische kosten te betalen, ... Meer details hierover vind je [hier](#).⁶ Dit re-integratietraject kan de migrant helpen met het heropbouwen van zijn leven in zijn land van herkomst.

Caritas International ondersteunt mensen binnen dit traject. Samen met lokale partners in het land van herkomst wordt een individuele en aangepaste begeleiding geboden. Meer info hierover vind je op onze [website](#).⁷

⁵ <https://emnbelgium.be/nl/nieuws/belgie-leven-112000-mensen-zonder-verblijfsdocumenten-blijkt-uit-nieuw-onderzoek-van-de>

⁶ <https://www.fedasil.be/nl/vrijwillige-terugkeer>

⁷ <https://www.caritasinternational.be/nl/asiel-migratie/vrijwillige-terugkeer/re-integratie-na-terugkeer/>

4. BEROEPSPROCEDURE

RAAD VOOR VREEMDELINGENBETWISTINGEN (RVV)

Wanneer het verzoek om internationale bescherming geweigerd wordt, kan de verzoeker altijd **beroep** aantekenen bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RVV). Ofwel wordt de beslissing van het CGVS bevestigd ofwel gewijzigd ofwel geannuleerd. In dat laatste geval moet het CGVS een nieuw onderzoek voeren.

De (beroeps)procedure wordt afgesloten zodra de RVV een eindbeslissing heeft genomen. Er is altijd de mogelijkheid om een cassatieberoep in te dienen bij de Raad van State. De Raad van State doet geen inhoudelijk onderzoek maar gaat enkel na of de RVV de correcte procedure heeft gevolgd en de wet heeft nageleefd.

Aan het einde van de procedure krijgt de verzoeker het vluchtelingenstatuut of subsidiaire bescherming, of is hij uitgeprocedeerd.

MIGRANTEN

**DOEN VAN VERZOEK
VAN INTERNATIONALE
BESCHERMING**
(voorheen asielaanvraag)

DVZ

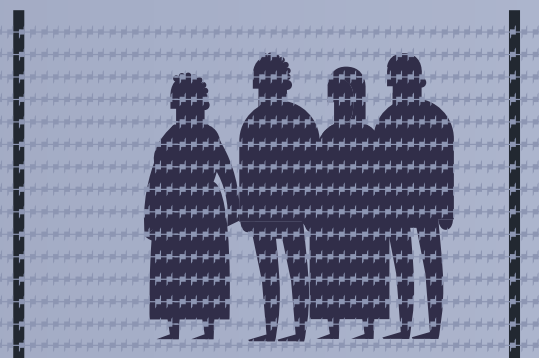
**DIENT
VREEMDELINGENZAKEN**

GRENSPOLITIE

OPVANG(CENTRUM)

GESLOTEN CENTRUM

**COMMISSARIAAT-
GENERAAL VOOR DE
VLUCHTELINGEN EN
DE STAATLOZEN (CGVS)**

**POSITIEVE
BESLISSING**

**STATUUT
ERKEND VLUCHTELING**

**STATUUT
SUBSIDIARE
BESCHERMING**

WEIGERING

**RAAD VOOR
VREEMDELINGEN
BETWISTINGEN**

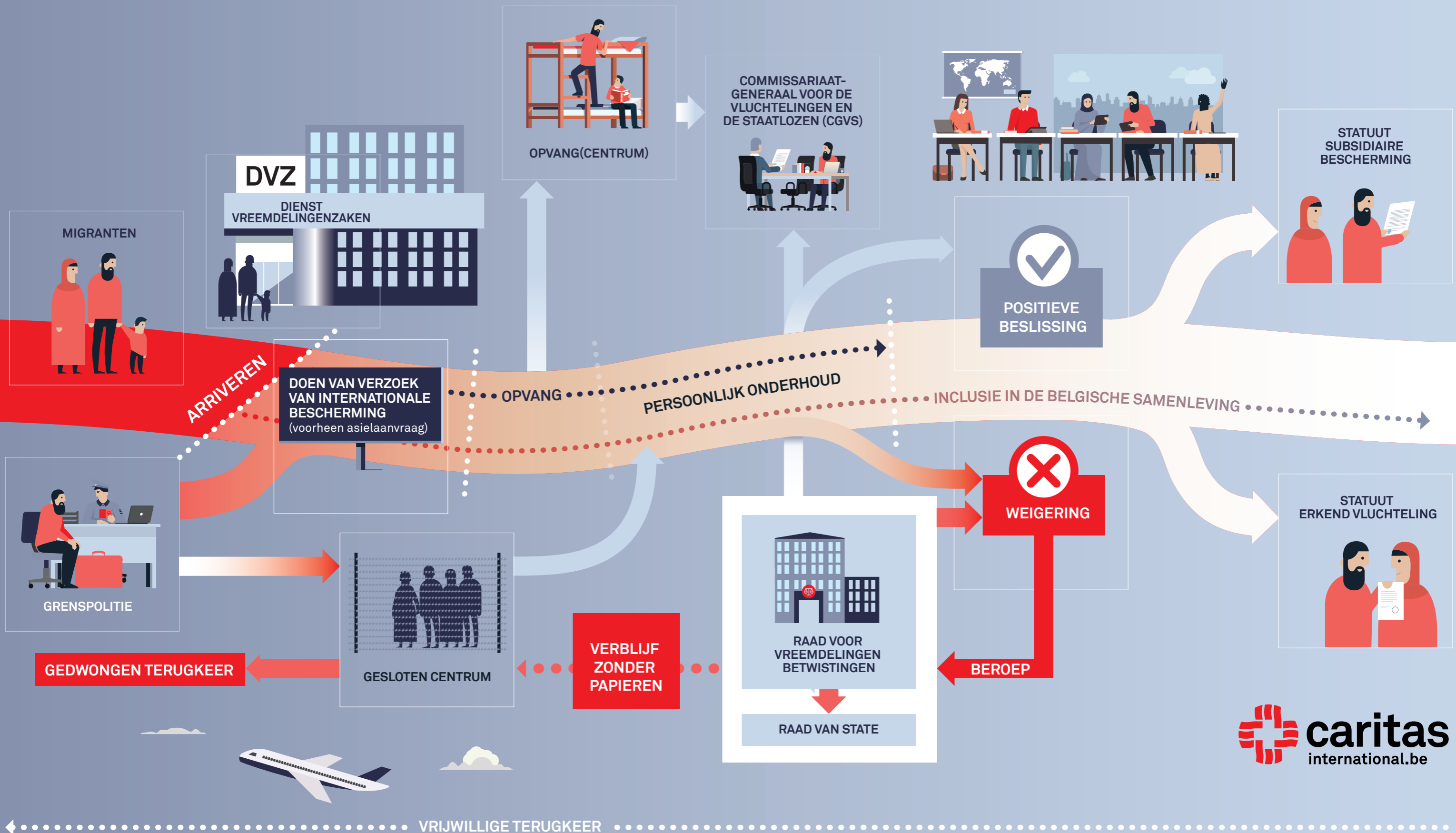
MIGRANT

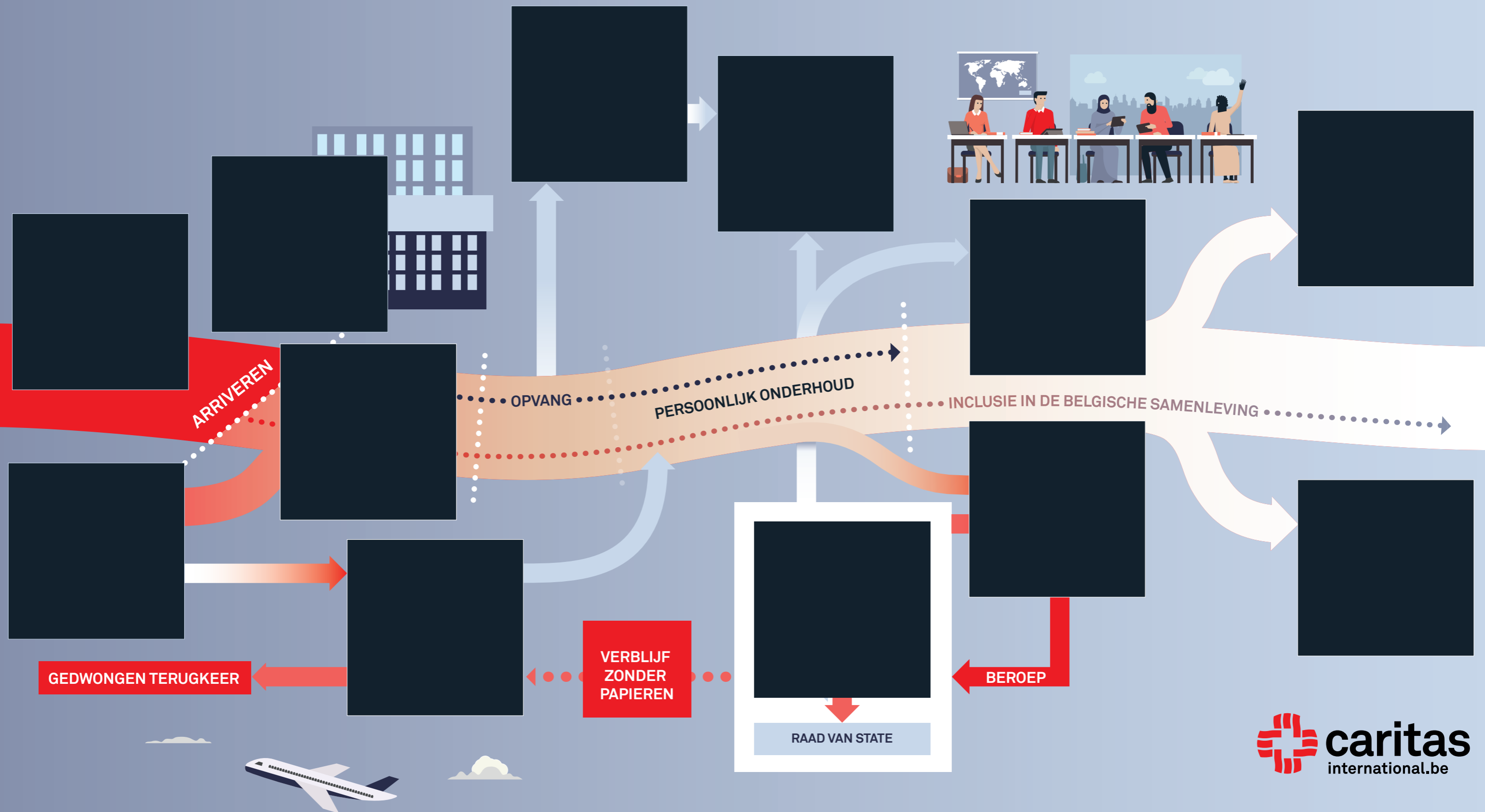

VERZOEKER OM
INTERNATIONALE BESCHERMING

ERKEND VLUCHTELING OF
SUBSIDIAIR BESCHERMDE

Engagementspistes

KOM ZELF IN ACTIE VOOR VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN!

Update juni 2023

DOELSTELLING

- De leerlingen ontdekken hoe ze zelf van betekenis kunnen zijn voor vluchtelingen en migranten.
- De leerlingen zijn zich ervan bewust dat ze op hun eigen niveau een steentje kunnen bijdragen aan een meer open en inclusieve samenleving.

DOELPUBLIEK

1ste tot 3de graad secundair onderwijs. Afhankelijk van de gekozen activiteit.

METHODIEK

Je vindt in deze fiche concrete ideeën voor activiteiten die je met je school of klas kan ondernemen, of waarmee leerlingen individueel aan de slag kunnen. Hiermee kan je inspelen op de interesses en het engagement bij je leerlingen, of dit engagement aanwakkeren. Deze acties dragen bij tot een meer inclusieve, empathische en solidaire samenleving.

DUUR

Afhankelijk van de gekozen activiteit

ACTIVITEITEN OP KLASNIVEAU

1. Ontmoet mensen met een vlucht- of migratieachtergrond

*Niets beter dan een echte ontmoeting om elkaar beter te leren kennen.
We geven je alvast enkele ideeën om dit te organiseren:*

- Boek de workshop 'Between 2 Worlds'¹ bij Caritas International. Een medewerker van Caritas International komt dan samen met een getuige met een vluchtverhaal langs in jouw klas. Er wordt even stilgestaan bij de basisbegrippen en actualiteit rond vluchtelingen om vervolgens in gesprek te gaan met de vrijwilliger rond zijn/haar verhaal.

TIPS

- Contacteer een opvangcentrum voor verzoekers om internationale bescherming bij jou in de buurt. De meeste opvangcentra in België worden geleid door Fedasil² en het Rode Kruis³. Soms is het mogelijk om deze met je klas te bezoeken.

1 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/between-2-worlds/>

2 <https://www.fedasil.be/nl/opvangcentra>

3 <https://www.rodekruis.be/wat-doen-we/internationale-activiteiten/opvang-verzoekers-om-internationale-bescherming/onze-opvangcentra/>

- Zoek in jouw buurt naar organisaties, centra voor volwassenonderwijs, OKAN-klassen of vrijwilligerswerkingen⁴ die nieuwkomers ondersteunen. Bekijk de mogelijkheden voor een ontmoeting, bezoek of organisatie van een gemeenschappelijke activiteit. Enkele ideeën:

Conversatietafel

Knutselnamiddag

Kooknamiddag

Voorleesuurkje

Spel (voetbal, etc.)

2. Maak komaf met bestaande vooroordelen en organiseer een activiteit in of buiten de klas rond het thema migratie en vluchtelingen.

Zijn er soms discussies in de klas over vluchtelingen of migranten? Heb je het gevoel dat je leerlingen soms ongenueanceerde uitspraken doen door een gebrek aan kennis?

TIPS

- Zoals hierboven vermeld, biedt Caritas International de workshop “Between 2 worlds” aan. Op een ludieke en interactieve manier maken je leerlingen kennis met de thematiek en wordt er een antwoord geformuleerd op vragen als “Waar komen vluchtelingen vandaan?” of “hoeveel vluchtelingen zijn er?” Meer informatie vind je op onze website⁵.
- Dompel je leerlingen onder in het verhaal van een jongere op de vlucht via de online serious game Walk in my shoes. Tijdens deze interactieve tocht, worden ze zich bewust van de complexe migratierealiteit. Hier⁶ vind je meer uitleg over dit project.
- Bestel en speel het spel ‘Inclu Acto’ van Caritas International. In dit rollenspel kruipen je leerlingen in de huid van Khalid, Louise, Stefan, Naïma... en denken ze na over samenleven in diversiteit. Meer info hierover op deze pagina⁷.
- Ontleen de mobiele tentoonstelling “(Di)vers Talent: hoe migratie België sterker maakt.” Meer info vind je op deze pagina⁸.
- Ga zelf aan de slag in je klas aan de hand van de educatieve fiches ‘Between 2 worlds’.

4 <https://vluchtelingenwerk.be/gastvrij-netwerk>

5 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/between-2-worlds/>

6 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/lesmateriaal-walk-in-my-shoes/>

7 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/incluacto/>

8 <https://www.caritasinternational.be/nl/projects/educatie/mobiele-tentoonstelling-divers-talent/>

3. Laat je leerlingen zelf een bewustmakingsactie uitdenken en organiseren

Je leerlingen hebben ondertussen meer kennis over de vluchtelingenthematiek? Goed! Nu is het hun beurt om de opgedane kennis en inzichten te delen met anderen (schoolgenoten, ouders, vrienden).

TIPS

Bekijk samen met je leerlingen welke activiteit of actie ze graag zouden opzetten om anderen te informeren en sensibiliseren rond de thematiek. Enkele ideeën:

- Zet een artistiek project op: ontwerp bijvoorbeeld een levensgroot schilderij, een graffitikunstwerk of een stripverhaal.
- Geef zichtbaarheid aan het thema op je school. Hang bijvoorbeeld posters op (tip: een hart voor vluchtelingen - S.M.A.K.) of laat je leerlingen quotes rond het thema kiezen en hang deze op in de school.
- Organiseer een tentoonstelling (artistiek of educatief) in je school.
- Maak een radioprogramma, podcast of schoolmagazine waarbij je experts en andere leerlingen interviewt rond het thema migratie en vluchtelingen.
- Maak een ganzenbord van het parcours van een verzoeker om internationale bescherming (zie fiche 3) en laat andere leerlingen het spelen.
- Laat je leerlingen via een creatief filmpje standpunt innemen tegen uitsluiting en racisme.
- Laat je leerlingen hun indrukken omzetten in slam poetry.
- Maak in je school en erbuiten het hele traject voor verzoekers om internationale bescherming na en laat andere leerlingen dit doorlopen.
- Toon een film in de klas rond het thema vluchtelingen en organiseer daarna een open debat.

ACTIVITEITEN OP SCHOOLNIVEAU

4. Organiseer een schoolbreed project rond het thema vluchtelingen en migratie

Wil je samen met nog enkele andere geëngageerde collega's de handen in elkaar slaan om met dit belangrijk thema aan de slag te gaan op je school? En dit gedurende een semester of langer?

Laat Caritas International je hier in bijstaan!
Contacteer educ@caritasint.be.

ACTIVITEITEN OP INDIVIDUEEL NIVEAU

5. Dagelijkse laagdrempelige acties

Je leerlingen kunnen ook op eigen houtje een bijdrage leveren aan een meer open en inclusieve samenleving. Het is belangrijk dat ze beseffen dat verandering begint bij henzelf.

TIPS

- Neem een open houding aan ten aanzien van nieuwkomers in het dagelijkse leven: op school, op straat, in je sportclub, ... En bekijk hen niet louter als 'nieuwkomer' of 'vluchteling', maar als gewone mensen.
- Een vluchteling of vluchtelingenfamilie is net in je buurt komen wonen? Ga in gesprek. Misschien kan je hen rondleiden in de buurt, of leer je hen gewoon kennen.
- Verspreid positieve ervaringen en correcte berichten via sociale media en maak in discussies gebruik van juiste cijfers en feiten.
- Praat met anderen over het thema migratie en doe dit op een juiste, genuanceerde en geïnformeerde manier.
- Ga op zoek naar een vrijwilligersorganisatie voor nieuwkomers in je buurt of contacteer een opvangcentrum. Het profiel van vrijwilligers binnen deze organisatie is vaak heel divers ('buddy' van een nieuwkomer, huiswerkbegeleiding, ...). Ook Caritas International biedt vrijwilligerswerk aan.⁹
- Moedig je familie aan om een jonge vluchteling thuis op te vangen via pleegzorg, of om informele ondersteuning te bieden als steungezin. Teken en verspreid petities die rechten van nieuwkomers afdwingen.
- Schrijf en spreek politici aan door hen bijvoorbeeld een brief te sturen waarin de rechten van migranten worden aangekaart.
- Spreek de schepen voor jeugd van jouw gemeente of stad aan en stel activiteiten voor die de inclusie van jonge migranten ten goede komen.
- Informeer je grondig over de programma's van de verschillende politieke partijen alvorens je gaat stemmen. Kies voor een partij die de rechten van iedereen respecteert. Ook die van nieuwkomers.

Op zoek naar nog meer concrete tips?

Bekijk dan zeker deze pagina van [Wat Wat](https://www.watwat.be/migratie/hoe-kan-ik-vluchtelingen-helpen)¹⁰ en [Orbit vzw](https://www.orbitvzw.be/wat-kunnen-wij-hier-doen-voor-asielzoekers-vluchtelingen-en-nieuwe-migranten-10-orbit-tips/)¹¹.

⁹ <https://www.caritasinternational.be/nl/vrijwilliger-woorden/>

¹⁰ <https://www.watwat.be/migratie/hoe-kan-ik-vluchtelingen-helpen>

¹¹ <https://www.orbitvzw.be/wat-kunnen-wij-hier-doen-voor-asielzoekers-vluchtelingen-en-nieuwe-migranten-10-orbit-tips/>

Bescherming of niet?

Update juli 2023

DOELSTELLING

- De leerlingen kunnen, aan de hand van de criteria voor internationale bescherming, inschatten of iemand al dan niet in aanmerking komt voor het statuut van vluchteling of subsidiair beschermde.
- De leerlingen kunnen hun mening geven over de criteria voor internationale bescherming (vinden ze deze uitgebreid of juist niet).

DOELPUBLIEK

2de en 3de graad secundair.

METHODIEK

De leerlingen maken kennis met verschillende jongeren die een moeilijke situatie doormaken of hebben doorgemaakt in hun land. Ze maken een inschatting of de persoon in aanmerking komt voor internationale bescherming of niet.

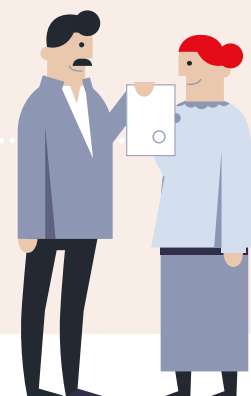
DUUR

30 minuten

MATERIAAL

- De foto's met de verhalen (pg. 3 en verder).

VERLOOP

- De leerkracht legt het verschil uit tussen migranten en vluchtelingen. Ook de criteria om in aanmerking te komen voor de vluchtelingenstatus (op basis van de Conventie van Genève) of subsidiaire bescherming komen aan bod. Dit wordt eventueel gedaan aan de hand van de **fiche 1 "Migrant of Vluchteling?"**. In het kader van de vijfde case, is het nuttig om ook alvast iets te zeggen over hervestiging (zie pagina 2).
- Nu wordt de klas in kleine groepen verdeeld. Elk groepje krijgt een foto met het bijhorende verhaal. De leerlingen lezen het verhaal en denken na of deze persoon in aanmerking zou komen om (in België¹) erkend te worden als vluchteling of subsidiair beschermde. Vervolgens discussiëren zij over de rechtvaardigheid hiervan.
- Tot slot worden de verhalen klassikaal behandeld en vertellen de groepjes wat ze denken over hun situatie. De leerkracht geeft telkens het 'juiste antwoord'. Op het einde vraagt de leerkracht wat de leerlingen vinden van het vluchtelingenstatuut en de subsidiaire bescherming: zijn de criteria om hiervoor in aanmerking te komen eerder **bepikt of ruim**? In welke situaties maakt men geen kans op bescherming?

¹ Hoewel het vluchtelingenstatuut internationaal is (meer dan 140 landen ondertekenden de Conventie van Genève), zijn er toch wat verschillen in hoe landen de criteria interpreteren en toetsen. Caritas International in België is goed vertrouwd met het systeem in ons land en volgt de beslissingen van het CGVS op de voet. We kunnen dus een goede inschatting maken van de kans op erkenning in België, maar kunnen dit niet altijd even goed voor andere landen, vandaar de focus op België. Uiteraard migreert niet iedereen naar België en kunnen mensen op de vlucht ook bescherming aanvragen en krijgen in een ander land, geef dit mee aan je leerlingen.

VOOR DE LEERKRACHT

© CARITAS INTERNATIONALIS

AÏSCHA

In dit geval wordt men meestal **erkend** als vluchteling. Er is een gegronde vrees voor vervolging vanwege het lidmaatschap van een **sociale groep**: een meisje zijn in een context waar meisjes worden onderworpen aan genitale verminking.

© ISABEL COORTHER

ABEBE

Armoede of hongersnood geeft **geen recht** op internationale bescherming. Zij zal dus niet worden erkend als vluchteling (of subsidiair beschermde), tenzij er andere redenen zijn die maken dat haar leven of vrijheid ernstig bedreigd is.

© ISABEL COORTHER

MESERET

Meseret vreest voor **vervolging** omdat hij weigert de **dienstplicht** te vervullen in Eritrea. De kans is heel groot dat hij **erkend** zal worden als vluchteling. Dat wil niet zeggen dat dienstweigeraars altijd erkend worden als vluchteling. Dit hangt af van de omstandigheden (die in Eritrea, een dictatuur, heel extreem zijn).

© M.M.

IONE

In dit voorbeeld is er een duidelijk direct verband tussen klimaatveranderingen en de veiligheid van de bewoners van Tuvalo. Dit eiland zal binnen enkele decennia niet meer bestaan puur en alleen omwille van de opwarming van de aarde. Het is zeldzaam dat klimaatverandering zo'n duidelijke oorzaak is van de onleefbaar wordende woonsituatie van mensen. Toch worden deze mensen **niet erkend** als vluchteling.

© ISABEL COORTHER

OMRAN

Omran en zijn familie zouden in aanmerking kunnen komen voor de **hervestigingsprocedure** van de UNHCR. Mensen die door de UNHCR erkend zijn als vluchtelingen in een land maar aantonen dat het in dat land niet veilig voor hen is of bepaalde fundamentele basisnoden niet kunnen worden ingevuld, kunnen in aanmerking komen voor deze procedure, waarbij ze worden hervestigd in een derde land dat hiermee instemt. Het gaat om mensen die zich in een zeer **kwetsbare** situatie bevinden. Er wordt eerst gekeken of er geen oplossingen bestaan in het huidige land en of er geen terugkeer naar het herkomstland mogelijk is. Het aantal plaatsen voor hervestiging is véél kleiner dan de nood. De **kans** dat Omran en zijn familie via deze procedure veilig naar een ander land kunnen reizen, is **zéér klein**. In 2022 kwamen in België kwamen 71 vluchtelingen toe via hervestiging, hoofdzakelijk Syriërs uit Libanon en Jordanië (landen die enorm veel vluchtelingen opvangen) en Egypte. In de volledige EU waren dit er 16 695: dit was goed voor slechts 1,1% van de wereldwijde behoefte.

BELANGRIJK:

Het is belangrijk om toe te voegen dat de realiteit meestal niet zo zwart-wit is. Soms heeft iemand door zijn situatie recht op een erkenning als vluchteling of een toekenning van het statuut van subsidiair beschermde maar wordt zijn verhaal niet geloofd of niet voldoende coherent geacht. De wetgeving en de beschermingscriteria die erin zijn opgenomen, laten een bepaalde marge voor interpretatie. We maakten in deze oefening een simplificatie van de werkelijkheid opdat de leerlingen de verschillende statuten beter zouden begrijpen en vooral om stof te geven voor discussie en debat.

.....➤ **IK BEN AÏSCHA, 15 JAAR EN WOON IN SOMALIË. ***

Waar ik woon is het leven niet altijd gemakkelijk. Er woedt een burgeroorlog, er heerst terreur en er is veel droogte. Ik kan gelukkig naar school gaan en haal zeer goede punten. In Somalië zijn bijna alle meisjes besneden. Ik gelukkig niet want mijn ouders hebben zich hier altijd tegen verzet. Ik ben echter heel erg bang dat de druk voor mijn ouders om me toch te laten besnijden op een dag te groot zal worden, of dat een ander familielid me stiekem meeneemt om dit te laten doen. In mijn dorp gelooft immers bijna iedereen dat meisjes die niet besneden zijn, onrein zijn. Ik ben echt heel erg bang dat dit me nog te wachten staat.

Wat denken jullie: zou Aïscha internationale bescherming kunnen krijgen als ze naar België (of een ander land) zou vluchten?

* De verhalen zijn echte anekdotes of gebaseerd op waargebeurde feiten maar de namen zijn fictief en ook de foto's komen niet overeen met de persoon

.....➤ **IK BEN ABEBE, 16 JAAR EN WOON IN ETHIOPIË. ***

Een prachtig land maar helaas is het hier erg droog. Ondertussen heeft het al weer een hele tijd niet geregend waardoor we dit jaar geen oogst hebben gehad. Mijn papa is al vertrokken naar een andere stad om werk te vinden maar we hebben hem al maanden niet meer gehoord. Het enige voedsel dat we hier hebben komt van hulporganisaties. We zouden graag naar een plek gaan waar er wel voldoende te eten en drinken is.

Wat denken jullie: zou Abebe internationale bescherming kunnen krijgen in België (of een ander land)?

* De verhalen zijn echte anekdotes of gebaseerd op waargebeurde feiten maar de namen zijn fictief en ook de foto's komen niet overeen met de persoon

.....➤ **IK BEN MESERET, 19 JAAR EN KOM UIT ERITREA. ***

Twee jaar geleden ben ik op mijn eentje uit Eritrea gevlucht. Nadat ik een lange en gevaarlijke reis heb afgelegd, ben ik in België toegekomen. Eerst probeerde ik in Engeland te geraken, maar omdat dat niet lukte, heb ik uiteindelijk in België bescherming aangevraagd. Ik wacht nog steeds op een beslissing. In Eritrea reageert de president met ijzeren hand. Ik ben er gevlucht omdat ik verplicht was in het leger te gaan. Deze dienstplicht is eigenlijk dwangarbeid: je moet extreem zwaar werk verrichten in vreselijke omstandigheden, ver weg van je familie. Officieel duurt dit 18 maanden, maar in de praktijk veel langer, soms 10 jaar of langer. Op het ontduiken van de dienstplicht staan zware straffen. Als ik zou terugkeren, zou ik waarschijnlijk opgesloten en gemarteld worden.

Wat denk jij, zou Meseret internationale bescherming krijgen in België?

* De verhalen zijn echte anekdotes of gebaseerd op waargebeurde feiten maar de namen zijn fictief en ook de foto's komen niet overeen met de persoon

© M.M

.....➤ **MIJN NAAM IS IONE, IK BEN 12 JAAR EN WOON OP HET EILAND TUVALO IN DE STILLE OCEAAN TUSSEN HAWAÏ EN NIEUW-ZEELAND. ***

Het leven is voor mij en mijn ouders en zusje behoorlijk moeilijk. Wegens de opwarming van de aarde en dus de stijgende zeespiegel zal ons eiland binnen twintig jaar misschien niet meer bestaan. Door de klimaatverandering zijn er ook nu al erg grote problemen zoals vele overstromingen en een moeilijke toegang tot drinkbaar water. Er zit voor ons eigenlijk niets anders op dan te migreren, maar naar waar?

Wat denken jullie: zouden Ione en haar familie internationale bescherming kunnen krijgen in België (of een ander land)?

* De verhalen zijn echte anekdotes of gebaseerd op waargebeurde feiten maar de namen zijn fictief en ook de foto's komen niet overeen met de persoon

© Isabel Cortthier

.....➤ **IK BEN OMRAN, 14 JAAR EN BEN AFKOMSTIG VAN SYRIË. ***

In mijn land is er al sinds 2011 oorlog. Vorig jaar was ik met mijn broertje buiten aan het spelen, opeens viel er een bom en mijn broertje had niet genoeg tijd om zich te verschuilen. Hij is toen gestorven. Mijn mama kon het niet om nog langer in Syrië te blijven en besloot samen met mij, mijn zus en mijn papa naar Libanon te vluchten. Hier is het veiliger want er is geen oorlog, maar mijn ouders kunnen hier niet werken en zeggen dat er hier geen toekomst is voor ons. Het is hier heel moeilijk om papieren te krijgen. We zouden graag ergens anders een nieuw leven opbouwen, totdat het in mijn land weer veilig is.

Wat denken jullie, is er een oplossing voor Omran en zijn familie?

* De verhalen zijn echte anekdotes of gebaseerd op waargebeurde feiten maar de namen zijn fictief en ook de foto's komen niet overeen met de persoon

Straffe stellingen spel

Update juli 2023

DOELSTELLING

- De leerlingen vormen aan de hand van objectieve feiten en cijfers een genuanceerde mening over bepaalde hete hangijzers rond migratie in onze samenleving.

DOELGROEP

3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

Na het horen van een straffe stelling verdelen de leerlingen zich over het lokaal waarbij “akkoord” een kant van het lokaal voorstelt en “niet akkoord” de andere. Er volgt een debat waarin de leerlingen hun argumenten kunnen geven.

DUUR

Reken voor elke stelling 10 minuten.

MATERIAAL

- De stellingen
- Een voldoende ruim lokaal

VERLOOP

- De leerkracht selecteert de stelling(en) die voor zijn/haar klas interessant zijn. Tip: De stellingen gaan soms over migranten in het algemeen en soms specifiek over vluchtelingen. Zorg ervoor dat leerlingen vertrouwd zijn met (het verschil tussen) deze begrippen (zie ook fiche 1).
- De activiteit start met het maken van enkele afspraken om het netjes te houden. Hieronder vind je enkele suggesties.
- De leerkracht legt uit dat het lokaal opgedeeld is in twee delen die telkens voor een opinie staan. Het ene deel van het lokaal staat voor « akkoord » terwijl het andere staat voor “niet akkoord”. De leerlingen mogen ook een meer genuanceerde mening hebben en dus ergens daartussen staan.
- Vervolgens leest de leerkracht de stelling voor en geeft de leerlingen even de tijd om erover na te denken. De leerlingen gaan op de plek in het lokaal staan die zij verkiezen.
- De leerkracht vraagt aan enkele leerlingen om hun mening toe te lichten. De anderen mogen reageren indien ze niet akkoord gaan of nog een aanvulling willen doen. De leerkracht is er aandachtig voor om ook leerlingen uit het ‘stille midden’ (met een minder uitgesproken of sterke mening) aan het woord te laten.
- De leerkracht structureert en begeleidt het gesprek actief en reageert waar mogelijk met correcte informatie. Op zoek naar extra tips rond het organiseren van een dialoog rond uitdagende thema’s? Schrijf je in voor onze gratis [leeromgeving van Other Talk-Teaching Migration](#) en duik in de modules van Demoklap.

TIP

Maak, zoals hierboven aangegeven, op voorhand goede afspraken met de leerlingen. Je kan vertrekken vanuit deze basisafspraken:

- Ik neem actief deel.
- Ik kies zelf wat ik wel en niet deel.
- Ik spreek in naam van mezelf, niet in naam van anderen.
- Ik laat anderen hun mening geven.
- Ik luister naar de anderen wanneer zij aan het woord zijn.
- Ik respecteer andere meningen dan de mijne.
- Ik vertel niet verder wat gedeeld wordt tijdens het debat.

1. “Asielzoekers kosten ons land handenvol geld”	3
2. “De meeste vluchtelingen komen naar Europa”	4
3. “Migranten zouden er beter voor kiezen om in hun land te blijven om zo aan de ontwikkeling ervan mee te werken.”	5
4. “Vluchtelingen en migranten zijn vaak terroristen die naar Europa komen om aanslagen te plegen”	6
5. “Als we meer geld sturen naar ontwikkelingslanden zullen ze daar minder de behoefte voelen om te vertrekken”	7
6. “We mogen het vluchtelingen hier niet te comfortabel maken. Anders creëren we een aanzuigeffect en komen er nog meer”	8
7. “De meerderheid van de migranten die tot bij ons komt, zijn Afrikaanse mannen”	9
8. “Er zijn alsmaar meer vluchtelingen en migranten”	10

1. “ASIELZOEKERS’ KOSTEN ONS LAND HANDENVOL GELD”

- Eenmaal verzoekers om internationale bescherming erkend zijn (als vluchteling of subsidiair beschermde) en beginnen te werken, dragen ze bij aan onze economie.
- Nieuwkomers zijn ook consumenten en stimuleren op die manier ook de markt van vraag en aanbod.
- Nieuwkomers kunnen het probleem van de vergrijzing mee opvangen en zijn zeer welkom in bepaalde sectoren van knelpuntberoepen.

Het klopt dat verzoekers om internationale bescherming (voorheen asielzoekers) de staat geld kosten. Elke verzoeker heeft immers recht op **‘bed, bad, brood’ tijdens de procedure**: een slaappleaats, maaltijden, sanitaire voorzieningen, kledij en begeleiding. Ze worden onder gebracht in opvangcentra (dit is vastgelegd in de opvangrichtlijn van de Europese Unie) en krijgen een beetje zakgeld (ongeveer 9 euro per week).

Vanaf het moment dat ze **erkend** worden en in België mogen verblijven, moeten ze echter zelf **op zoek naar een woning** en moeten ze **werk vinden** om dit te bekostigen. Zodra ze werk vinden, draaien ze mee in onze economie en brengen ze net zoals elke andere belastingbetaler geld in de staatskas.² Ook **consumenten** zij net als iedereen en stimuleren zij zo de vraag naar producten, wat dan weer jobs creëert. Nieuwkomers moeten vaak wel heel wat obstakels overwinnen om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt. Desondanks stellen verschillende onderzoekers vast dat migratie over het algemeen de **economische groei en de productiviteit** in bestemmingslanden met geavanceerde economieën **verbetert**.³ Het **IMF**⁴ becijferde dat op korte en middellange termijn vluchtelingen een gematigde economische groei met zich meebrengen, op lange termijn, wanneer vluchtelingen meer gesetteld zijn en vaker een job hebben, is een aanzienlijke economische groei zeer waarschijnlijk. Nieuwkomers kunnen economische activiteiten tussen hun land van herkomst en hun aankomstland stimuleren, door hun relaties met het land van herkomst als hefboom te gebruiken. Hun economische activiteiten zorgen er ook voor dat er meer diverse goederen en diensten op de markt komen in het verblijfsland. Tot slot leveren zij een onmisbare bijdrage aan belangrijke economische (knelpunt)sectoren, zoals de zorgsector, dienstensector, bouw....

Conclusie: we hebben er dus alle baat bij dat we vluchtelingen zo snel mogelijk omarmen als volwaardige medeburger en hen zo goed mogelijk bij staan in het vinden van huisvesting en werk.

1 Nieuwe terminologie sinds 22 maart 2018 van kracht. Voortaan spreken we van “verzoekers om internationale bescherming”. Voor de herkenbaarheid van de stelling kozen we voor de oude term.

2 Wat dan als men geen werk heeft? De doorstroom naar de arbeidsmarkt vraagt vaak tijd, onder meer omdat voor veel jobs een goede kennis Nederlands vereist is. Vluchtelingen kunnen onder bepaalde voorwaarden een leefloon ontvangen. Dit stelt hen in staat om in hun basisbehoeften (bv. huisvesting) te voorzien, terwijl ze bijvoorbeeld Nederlandse les of een beroepsopleiding volgen.

3 <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/06/19/blog-weo-chapter4-migration-to-advanced-economies-can-raise-growth>

4 <https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1602.pdf>

2. “DE MEESTE VLUCHTELINGEN KOMEN NAAR EUROPA”

- De meeste vluchtelingen blijven in eigen land of eigen regio. Vluchten naar Europa is duur en riskant en veel mensen op de vlucht blijven liever dicht bij hun thuisland om te kunnen terugkeren wanneer de situatie dit toelaat.
- Meer dan drie vierde van alle vluchtelingen wordt opgevangen in lage en middeninkomenlanden.

Wereldwijd waren er eind 2022 108 miljoen mensen op de vlucht. 70% van deze mensen vond opvang in **buurlanden** van hun herkomstland. Vluchten naar Europa is duur en riskant en veel mensen hebben niet de wens om zo ver weg te gaan. Ze hopen zo snel mogelijk naar hun land terug te keren wanneer de situatie dit toelaat. Jammer genoeg slepen conflicten vaak jarenlang aan. Sommige vluchtelingen kunnen na maanden, jaren of zelfs decennia terugkeren naar huis – en sommigen helemaal niet.

De **meerderheid** van de mensen op de vlucht wordt opgevangen in **lage- en middeninkomenlanden** (84% in 2021, 76% in 2022).⁵ Lage inkomenslanden vangen een onevenredig groot deel van mensen op de vlucht op, zowel in verhouding tot de omvang van hun bevolking als de middelen waarover ze beschikken. Deze landen vertegenwoordigden 9 procent van de wereldbevolking en slechts 0,5 procent van het mondiale BBP, maar toch vingen ze 16 procent van de mensen op de vlucht op. **Hoge inkomenslanden**, die het grootste deel van de rijkdom in de wereld voor hun rekening nemen (61% van het mondiale BBP), vingen eind 2022 **één vierde** (24%) van alle vluchtelingen op. Dit is een sterke stijging tegenover 2021, toen zij slechts **één zesde** (16%) van alle vluchtelingen opvingen. Die stijging kan voornamelijk verklaard kan worden door het grote aantal Oekraïense vluchtelingen dat werd opgevangen in Europese landen.

Velen geloven in het beeld van Europa als trekpleister van alle vluchtelingen ter wereld. Via de media drongen beelden van vele vluchtelingen in bootjes op weg naar Europa bij ons naar binnen. Zonder de inspanningen die Europa levert op het vlak van opvang (zeker van Oekraïense vluchtelingen) teniet te doen, moeten we opmerken dat het juist de lage inkomenslanden zijn die in verhouding tot hun rijkdom en bevolking, heel veel vluchtelingen opvangen.

Tip: Ga aan de slag met de stoelendans (fiche 2) om je leerlingen te laten stilstaan bij de opvang van mensen op de vlucht wereldwijd. Je vindt in deze fiche gedetailleerde cijfers over de opvang in de verschillende regio's.

⁵ UNHCR (2023). Global Trends Report. <https://www.unhcr.org/global-trends>

3. “MIGRANTEN Zouden er beter voor kiezen om in hun land te blijven om zo aan de ontwikkeling ervan mee te werken.”

- Migranten dragen bij aan de ontwikkeling van hun thuisland vanuit hun gastland
- Migratie draagt bij tot een waardevolle kruisbestuiving van waarden, normen en praktijken op verschillende gebieden.
- Migranten sturen « remittances » naar hun thuisland. Dit is geld dat ze hier verdienen en dat kan worden geïnvesteerd in zaken die bijdragen aan de ontwikkeling van het land van oorsprong.

In discussies over migratie valt al snel het woord “**braindrain**”. Dit betekent het vertrek van getalenteerde en hoogopgeleide mensen uit hun land van herkomst. Het argument tegen migratie is dan dat het vaak de meest getalenteerde mensen zijn die uit hun land vertrekken waardoor het land nog minder kans heeft om ‘verder ontwikkeld’ te worden. Wat vaak in deze discussies over het hoofd wordt gezien, is dat deze mensen **vanuit het gastland** nog sterk kunnen **bijdragen** aan hun land van herkomst.

Dit gebeurt op verschillende manieren. Ten eerste zorgt migratie voor een circulatie van ideeën, een **kruisbestuiving** van waarden, normen, goede praktijken en inzichten. Dit doet zich voor op het gebied van onderwijs, sociale zekerheid, politiek, cultureel, etc.

Een ander argument rond deze stelling zijn de “**remittances**”. Remittances zijn een stabiele stroom van gelden die migranten opsturen naar hun familie, vrienden en kennissen die zijn achtergebleven in het land van herkomst. Remittances kunnen **geïnvesteerd** worden in opleiding voor familieleden of andere (ook structurele) zaken die het herkomstland vooruit kunnen helpen. De Wereldbank toonde aan dat in 2022 ongeveer 592 miljard Amerikaanse dollar werd opgestuurd naar lage en middeninkomenslanden door emigranten. Dit is drie keer zoveel als het budget dat wereldwijd in ontwikkelingssamenwerking wordt geïnvesteerd. In sommige landen vormen remittances een belangrijke motor voor ontwikkeling.

In landen met een laag inkomen, zijn het over het algemeen de hoger opgeleiden die geneigd zijn om te migreren, wanneer zij bijvoorbeeld **geen passend werk** vinden in hun thuisomgeving. Het kan erg frustrerend zijn om niets met je skills te kunnen doen: het is zeker niet onlogisch dat mensen dan hun heil zoeken in andere landen waar er welk werk te vinden is voor hun profiel.

Meer hierover in dit [Caritas rapport](#)⁶

6 https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2019/05/Rapport_Ons_Gemeenschappelijk_Huis.pdf?x67227

4. “VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN ZIJN VAAK TERRORISTEN DIE NAAR EUROPA KOMEN OM AANSLAGEN TE PLEGEN”

- Vluchtelingen zijn zelf op de vlucht voor dergelijk geweld.
- De meeste daders van terroristische aanslagen in Europa zijn hier geboren en geradicaliseerd in eigen land.
- Aanslagen die door moslims gepleegd zijn, krijgen meer media-aandacht dan andere. Dit kan onze perceptie beïnvloeden.

Hoewel er theoretisch gezien een kans bestaat dat er tussen de vluchtelingen die in Europa aankomen, mensen zijn die kwade bedoelingen hebben, moeten we ons hoeden voor dit soort denkbeelden. Het is belangrijk om te beseffen dat mensen die hier bescherming aanvragen, juist **op de vlucht zijn voor aanslagen en terreur**.

Het is ook belangrijk om te onderstrepen dat de meeste daders van terroristische aanslagen in Europa, **hier geboren en geradicaliseerd** zijn. Radicalisering lijkt eerder voort te komen uit (onder meer) een gevoel geen volwaardig deel uit te maken van de samenleving. Daarom is het zo belangrijk om te werken aan een meer inclusieve en egalitaire samenleving.

Nog iets belangrijks om in het achterhoofd te houden is het feit dat terroristische aanslagen die door moslims zijn gepleegd, volgens onderzoek meer media-aandacht krijgen dan niet-moslim terrorisme. Uit Amerikaans onderzoek blijkt zelfs dat **islam-geïnspireerde aanslagen 35% meer media-aandacht** krijgen dan andere types terrorisme. Ook al gaat het hier om *Amerikaans onderzoek*⁷ en is de context dus anders dan die van ons, het is waarschijnlijk dat er ook in België een onevenwicht te vinden is. Dit kan er voor zorgen dat het gevaar voor islam-terrorisme sterk overschat wordt.

7 <https://www.start.umd.edu/gtd/downloads/Codebook.pdf>

5. “ALS WE MEER GELD STUREN NAAR ONTWIKKELINGSLANDEN

ZULLEN ZE DAAR MINDER DE BEHOEFTE VOELEN OM TE VERTREKKEN”

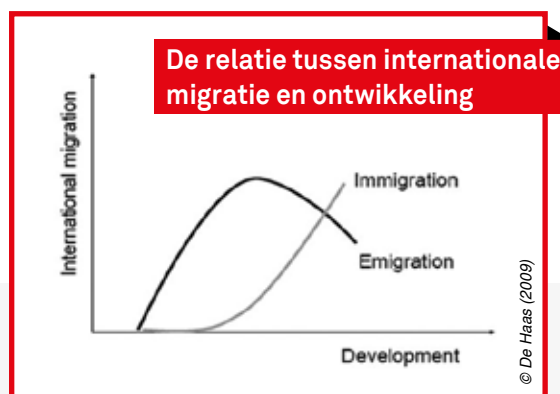
- Wanneer arme landen zich ontwikkelen en rijker worden neemt migratie op korte en middellange termijn toe, dat is de «migratieparadox».
- Op langere termijn, eenmaal een land meer middelen heeft, daalt migratie opnieuw.
- Ontwikkelingssamenwerking doen we niet omwille van eigenbelang maar uit solidariteit. Het doel is om in samenwerking met lokale partners zaken als armoede, honger en ongelijkheid terug te dringen en gezondheid, onderwijs en welzijn te verhogen.

Migratie en ontwikkeling zijn twee fenomenen die sterk gelieerd zijn met elkaar. Toch is het een veelgemaakte denkfout om te veronderstellen dat het ene een directe impact heeft op het andere. Uit veelvuldig onderzoek blijkt immers dat wanneer **landen zich ontwikkelen** en er dus **meer middelen en meer hoopgeleiden** zijn, **er meer gemigreerd** wordt. Dit wordt ook wel de ‘migratieparadox’ genoemd. Voorbeelden hiervan zijn India, Mexico, de Filipijnen, Marokko en Turkije, allen midden-inkomenlanden waar (zeer) veel migranten vandaan komen. Zeer arme mensen hebben namelijk niet de middelen om een dure reis te betalen. Wanneer deze hun inkomsten zien verhogen, stijgt de kans dat ze migreren. Op lange termijn zien we dan wel een vermindering van de emigratie, maar op korte termijn neemt ze toe. Dit wordt hier grafisch voorgesteld:

Eigenlijk hangt de impact van ontwikkeling af van het inkomensniveau dat een land al heeft, waarbij je dus een verschil ziet tussen drie types landen:

- **Landen met lage inkomens:** migreren is duur. Financiële beperkingen zijn daarom een obstakel voor migratie in zeer arme landen. Voor die laatste betekent meer ontwikkeling meer inkomen, en dus meer migratie.
- **Landen met een middelhoog inkomen:** Inwoners van deze landen hebben meer middelen om hun migratietraject te financieren. Het zijn ook vaak diegenen die hoger opgeleid zijn die de keuze maken om te vertrekken. Emigratie vergt namelijk kennis, contacten en financiële middelen.
- **Landen met hoge inkomens:** ontwikkeling heeft een negatieve invloed op migratie, aangezien kansen in het buitenland relatief minder aantrekkelijk worden in vergelijking met kansen in het binnenland.

Moeten we ons beleid rond ontwikkelingssamenwerking herzien? Uiteraard niet. We doen niet aan ontwikkelingssamenwerking uit eigenbelang –migratie inperken- maar uit solidariteit. Opportunisme mag nooit een drijfveer zijn om aan ontwikkelingssamenwerking te doen. Wat dan wel? Het terugdringen van armoede, ongelijkheid, investeren in onderwijs en welzijn van mensen wereldwijd. [De duurzame ontwikkelingsdoelstelling van de VN](#) vormen hierin een leidraad⁸.

Meer hierover vind je in [dit dossier](#)⁹ en in het [Caritas' dossier rond migratiemythes](#)¹⁰

⁸ <https://www.sdgs.be/nl/sdgs>

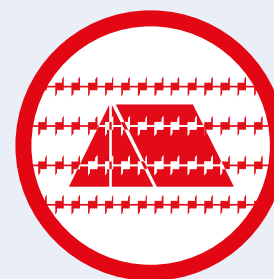
⁹ <https://www.sampol.be/2016/05/de-mythes-in-het-migratiebeleid-ontrafeld>

¹⁰ <https://www.caritas.eu/10-myths-about-migration-and-development/>

6. “WE MOGEN HET VLUCHTELINGEN HIER NIET TE COMFORTABEL MAKEN. ANDERS CREËREN WE EEN AANZUIGEFFECT EN KOMEN ER NOG MEER”.

- Er is geen aangetoond verband tussen de generositeit van ons opvangsysteem en het aantal mensen dat hier arriveert om internationale bescherming aan te vragen.
- Migratieroutes worden vooral beïnvloed door zaken als werkgelegenheid, geografische bereikbaarheid, kennis van de taal en het netwerk van de migranten.
- Migranten beschikken niet over de mogelijkheid om opvang- en sociale beschermingsystemen te vergelijken alvorens ze vertrekken.
- Het toepassen van een restrictief migratiebeleid zou de migratie niet verminderen en zou zelfs een tegenovergesteld effect kunnen hebben.

Deze uitspraak is wat we de **theorie van het aanzuigeffect** noemen. Volgens deze theorie worden migratiestromen beïnvloed naargelang de aantrekkelijkheid van de opvang- en sociale beschermingsystemen van de landen van bestemming. Hoe meer ze door migranten als «vrijgevig» worden gezien, hoe meer migranten er zullen komen. Sommige beleidsmakers rechtvaardigen zeer **restrictieve migratiemaatregelen** op basis van deze veronderstelling.

Studies tonen echter aan dat dit aanzuigeffect niet bestaat. Er is **geen link** tussen de generositeit van een opvangsysteem en het aantal migranten dat hier internationale bescherming aanvraagt (Giulietti et Wahba 2012). Ook is er geen bewijs dat landen met een uitgebreid systeem van sociale zekerheid, meer migranten aantrekken. Het **Verenigd Koninkrijk** heeft bijvoorbeeld een eerder zwakke sociale zekerheid vergeleken met de meeste Noord- en West-Europese landen, maar trekt in vergelijking met deze landen toch veel migranten aan. Migratie is een complex proces is dat door vele factoren wordt bepaald. Uit studies is gebleken dat migratieroutes meer beïnvloed worden door variabelen zoals **werkgelegenheid, geografische toegankelijkheid, taalkennis en bestaande netwerken** van migranten. Het is ook fout om te veronderstellen dat migranten de mogelijkheid zouden hebben om verschillende opvangsystemen te vergelijken om daar vervolgens het meest comfortabele uit te kiezen. De overgrote meerderheid onder hen kent zelfs hun eigen rechten niet. Vaak is de **informatie** waar zij toegang toe hebben **beperkt** tot wat ze horen zeggen binnen hun netwerk of wat mensensmokkelaars (die uit zijn op persoonlijk gewin) hen vertellen.

Ook werd aangetoond dat een **streng migratiebeleid migratie niet vermindert** en zelfs een tegenovergesteld effect kan hebben. Wanneer strengere wetten worden toegepast, zullen migranten vaker de keuze maken om langer te blijven in het aankomstland uit angst nooit meer terug te kunnen keren. Ook wordt in dat geval vaker voor gevaarlijke routes gekozen.

Meer info over dit onderwerp vind je in dit [Caritas rapport](#)¹¹

11 https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2019/05/Rapport_Ons_Gemeenschappelijk_Huis.pdf?x67227

7. “DE MEERDERHEID VAN DE MIGRANTEN DIE TOT BIJ ONS KOMT, ZIJN AFRIKAANSE MANNEN”

- Meer dan de helft van alle migranten in België zijn Europeanen.
- Iets meer dan de helft van alle migranten in België zijn vrouwen.

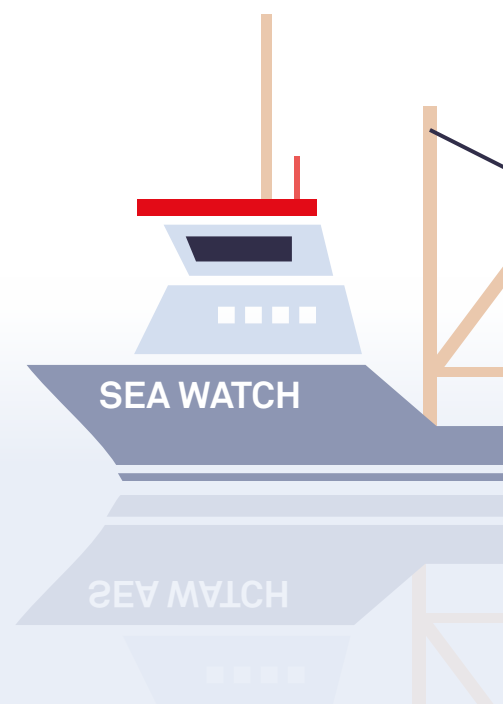
Een hardnekkig idee maar een dubbele fout.

Allereerst was in 2020 meer dan de helft van de migrantenbevolking in België (51%) vrouw.¹² De migratie uit **sommige regio's** is wel meer mannelijk. Dit is bijvoorbeeld zo voor personen afkomstig uit de nieuwe EU-lidstaten. Maar de migratiebeweging uit andere regio's (Oost-Azië en Latijns-Amerika) is dan weer meer vrouwelijk.¹³

Waarom hebben we toch de **indruk** dat het vooral mannen zijn die hier aankomen?

Ten eerste omdat men soms de neiging heeft om migratiestromen van nu te vergelijken met **migratiestromen van vroeger**. Zoals we dat zagen na de Tweede Wereldoorlog, toen mannen vanuit landen als Marokko, Italië en Turkije naar hier werden gehaald om te komen werken. Ten tweede ook omdat sommige groepen migranten meer **media-aandacht** krijgen dan anderen. Denk aan de groep van **mensen zonder papieren** in België of mensen die hier **internationale bescherming** aanvragen. Dit zijn voornamelijk groepen waarin mannen oververtegenwoordigd zijn. Bij die laatste is dat te verklaren door de gevaarlijke vluchtroute. Mannen wagen vaak de gevaarlijke vlucht om vervolgens hun familie te laten overkomen.

Wat betreft de nationaliteit, zien we dat in 2020 **63%** van de buitenlandse immigraties in België uit een **EU-land** kwam en 6% uit een Europees land buiten de EU. Vervolgens kwam 14% van het Afrikaanse continent, 12% van het Aziatische continent, 3% uit Zuid-Amerika, 2% uit Noord-Amerika en 1% uit Oceanië.¹⁴

¹² https://www.migrationdataportal.org/international-data?i=stock_obs_&t=2020&cm49=56

¹³ Myria (2022). Bevolking en migratiebewegingen. <https://www.myria.be/nl/cijfers/migratie-in-belgie>

¹⁴ Idem

8. “ER ZIJN ALSMAAR MEER VLUCHTELINGEN EN MIGRANTEN”

- Het aantal migranten in de wereld stijgt, maar in verhouding met de stijgende wereldbevolking is dit een matige stijging.
- Het aantal vluchtelingen wereldwijd stijgt, maar in verhouding met de wereldbevolking fluctueert dit sterk doorheen de tijd.
- Deze stelling is geen eenvoudige en het is belangrijk om voorzichtig te zijn in de interpretatie van de bestaande cijfers.

Als we kijken naar de evolutie van het aantal migranten in de wereld, zien we dat dit aantal is toegenomen van 152 miljoen in 1990 tot 281 miljoen in 2020.¹⁵ Meer dan 100 miljoen migranten meer in bijna 30 jaar tijd! Mensen migreren dus veel meer dan vroeger! Niet echt. We mogen niet vergeten dat ook de wereldbevolking toeneemt. In 1990 waren er 5,3 miljard mensen op aarde, tegenover 7,8 miljard in 2020. Als we dus rekening houden met de evolutie van de wereldbevolking kunnen we zien dat het aandeel van de migranten in de wereld **matig gestegen is in de afgelopen dertig jaar: van 2,9% tot 3,6%**. Algemeen gezien migreren mensen dus niet opvallend meer dan dertig jaar geleden, ondanks de huidige context van globalisering. Wanneer we nog verder teruggaan in de tijd zien we deze trend bevestigd: in **1960** bedroeg het aandeel migranten in de wereldbevolking **3,1%**.

Hoe zit het dan met vluchtelingen? (We hebben het hier over mensen die een statuut van internationale bescherming hebben gekregen, niet alle mensen op de vlucht. Cijfers van mensen op de vlucht wereldwijd, ook binnen eigen land, [vind je hier](#)¹⁶.)

Zijn er meer vluchtelingen dan vroeger? In 1992 waren het er wereldwijd bijna 20,5 miljoen, tegenover 35,3 miljoen eind 2022. Het korte antwoord is dus ‘ja’. Wanneer we de stijgende wereldbevolking in rekening brengen, blijkt dat het percentage vluchtelingen tegenover de gehele wereldbevolking **matig gestegen** is. In 1992 bedroeg het aandeel vluchtelingen wereldwijd **0,37%**. Vandaag de dag (eind 2022) vertegenwoordigen vluchtelingen **0,44%** van de wereldbevolking. Daarbij is het belangrijk op te merken dat het aantal vluchtelingen **eind 2022** uitzonderlijk **hoog** was, onder meer omdat 5,7 miljoen Oekraïners opvang zochten in een ander land.

Ook is het belangrijk om op te merken dat de vluchtelingenpopulatie doorheen de tijd enorm fluctueert. Zo is het aantal vluchtelingen tussen 1990 en 2005 gedaald en sindsdien verdubbeld, terwijl de wereldbevolking in dezelfde periode slechts met 15% is toegenomen. Deze schommelingen kunnen te wijten zijn aan conflicten, natuurverschijnselen of de politieke situatie in bepaalde landen.

¹⁵ IOM. World Migration Report 2022. <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>

¹⁶ <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>

Het klopt dus dat er meer vluchtelingen en migranten zijn dan vroeger. Deze cijfers lagen immers nooit eerder zo hoog. Maar wanneer we de groei van de wereldbevolking in rekening nemen, zien we dat deze cijfers relatief zijn.

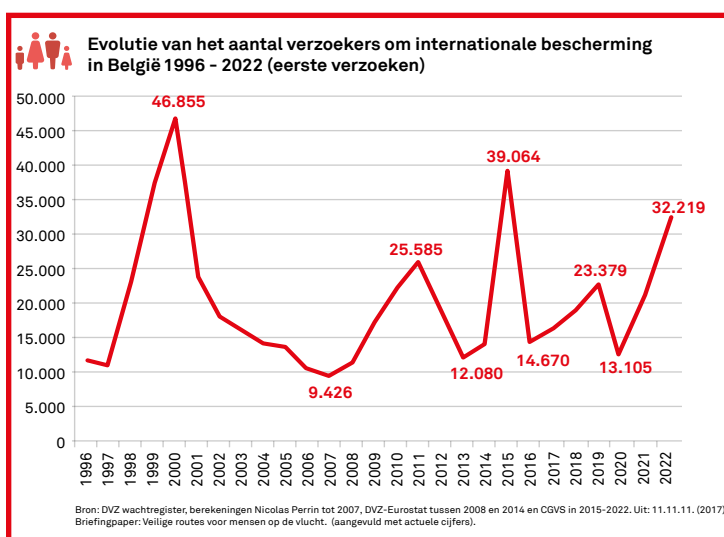
Meer informatie over dit onderwerp vind je in [dit artikel](#)¹⁷ en op [deze pagina van de UNHCR](#).¹⁸ Alsook op [deze pagina van de Wereldbank](#)¹⁹

En wat dan met België? Ook in ons land **fluctueert** het aantal mensen die een verzoek om internationale bescherming doen enorm.

Zo registreerde het CGVS (Commissariaat-Generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen) in **2015 een grote piek** in de verzoeken om internationale bescherming. 39.064 verzoeken om precies te zijn. Het jaar nadien daalde dit echter weer tot 14.670 aanvragen. Belangrijkste reden hiervoor was de invoering van een strenger migratiebeleid in de Europese Unie.

Mensen vluchtten hierdoor weliswaar niet minder maar door een aantal maatregelen bleven ze vastzitten in landen aan de buitengrenzen van de Europese Unie.

Ook interessant om op te merken is dat **eind jaren negentig** het aantal verzoeken om internationale bescherming **hoger** lag dan die van het “piekjaar” 2015. Dit maakt ook het idee van de huidige zogenaamde vluchtelingen crisis relatief.

In **2021-22** zien we opnieuw een **hoger** aantal verzoeken. Hoewel het jaarlijkse aantal lager ligt dan in 2015, slaagt men er niet in aan alle verzoekers opvang te bieden en moeten velen op straat slapen.

Meer info vind je in [dit dossier van Myria](#)²⁰

17 <https://www.unhcr.org/blogs/statistics-refugee-numbers-highest-ever/>

18 <https://www.unhcr.org/about-unhcr/who-we-are/figures-glance>

19 https://data.worldbank.org/indicator/SM.POPTOTL?most_recent_value_desc=false

20 https://www.myria.be/files/MYRIA_2022_Internationale_bescherming.pdf

Quiz over migratie en vluchtelingen

Update juli 2023

DOELSTELLINGEN

- De leerlingen leren op een informele manier meer over het fenomeen migratie in België.
- De leerlingen begrijpen dat migratie op verschillende manieren een meerwaarde kan hebben voor het land van aankomst en herkomst.

DOELPUBLIEK

3de graad secundair onderwijs

METHODIEK

- De leerkracht gebruikt de PowerPoint om de quizvragen te projecteren. De vragen worden voorgelezen en in quiz-format dienen de leerlingen deze te beantwoorden. Aan de hand van de achtergrondinfo in deze fiche wordt er nog even stilgestaan bij de vraag.
- Indien de leerkracht nog dieper op bepaalde vragen in wil gaan kan hij/zij hiervoor het Caritas rapport "Ons gemeenschappelijk huis"¹ raadplegen.

DUUR

3 à 4 minuten per vraag

MATERIAAL

- Deze fiche met vragen en achtergrondinformatie
- De PowerPoint met vragen
- Een projector om de vragen te kunnen tonen

ARRIVEREN

¹ https://www.caritasinternational.be/wp-content/uploads/2019/05/Rapport_Ons_Gemeenschappelijk_Huis.pdf?x67227

1. WAT WAS DE REDEN VAN DE EMIGRATIEGOLF² UIT BELGIË IN DE 19DE EEUW?

- Onze buurlanden hadden nood aan arbeidskrachten en rekruteerden die hier in ons land*
- Het ontvluchten van conflictsituaties in België*
- Het gebrek aan fatsoenlijke werkgelegenheid*

ANTWOORD: C

EXTRA INFO

Vanaf de onafhankelijkheid van België in 1830 tot aan de Eerste Wereldoorlog was België een typisch land van emigratie. In de 19de eeuw besloten honderdduizenden Belgen om naar het buitenland te trekken om economische redenen. Het gebrek aan fatsoenlijk werk was toen een algemeen probleem. Tijdens beide wereldoorlogen kende België een nieuwe emigratiegolf, ditmaal om voor de hand liggende redenen: het ontvluchten van geweld. De gastlanden (Frankrijk, Nederland) stonden echter niet helemaal te springen om al die vluchtelingen op te vangen, zoals dat nu ook vaak het geval is³.

2. IN DE 20STE EEUW TEKEND BELGIË AKKOORDEN VOOR HET REKRUTEREN VAN BUITENLANDSE ARBEIDSKRACHTEN MET

- Italië en Marokko*
- Spanje en Griekenland*
- Congo en Rwanda*

ANTWOORD: A EN B

EXTRA INFO

Tijdens de 20ste eeuw tekende België akkoorden met verschillende landen voor de rekrutering van buitenlandse arbeidskrachten. Vooral met Italië maar ook met Griekenland, Spanje, Marokko, Turkije, Tunesië, Algerije en Joegoslavië. Ons land zag migratie toen dus als een gunstige zaak. Op dat moment had de Belgische kool- en staalindustrie immers te kampen met een zwaar tekort aan arbeidskrachten. België heeft nooit inwoners uit onze ex-kolonies gerekruteerd⁴.

3. IMMIGRANTEN IN BELGIË VERTEGENWOORDIGEN

- 47,1% van de totale bevolking*
- 17,3% van de totale bevolking*
- 29,3% van de totale bevolking*

ANTWOORD: B

EXTRA INFO

De term « immigrant » betekent hier elke persoon die geboren is in een ander land dan het onze. 2,01 miljoen mensen in België vallen onder deze definitie. 17,3% van de Belgische bevolking dus⁵. Uit studies blijkt dat dit percentage bij de publieke opinie vaak sterk overschat wordt. Er moet hier ook nog aan toegevoegd worden dat het over alle types van immigratie gaat. Zie volgende vraag die daar dieper op ingaat⁶.

² Emigratie is het fenomeen waarbij mensen hun geboorteland verlaten om zich in het buitenland te vestigen.

³ Meer info hierover op pagina 17 van ons rapport.

⁴ Meer info hierover op pagina 17 van ons rapport.

⁵ Internationale Organisatie voor Migratie (2022), World Migration Report. De interactieve kaart (<https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>) laat toe een vergelijking te maken met andere landen.

⁶ Meer info hierover op pagina 19 van ons rapport

4. DE MEERDERHEID VAN DE IMMIGRANTEN DIE IN BELGIË TOEKOMEN, KOMEN UIT...

- a. *Europa*
- b. *Afrika*
- c. *Azië*

ANTWOORD: A

EXTRA INFO

De meerderheid van de immigranten die de voorbije twintig jaar in België toekwamen, kwamen uit een Europees land. In 2021 bijvoorbeeld (meest recente cijfers beschikbaar anno 2023), kwam 58% van buitenlandse immigraties in België uit een EU-land en 7% uit een Europees land buiten de EU. Vervolgens kwam 15% van het Afrikaanse continent, 15% van het Aziatische continent, 3% uit Zuid-Amerika, 2% uit Noord-Amerika en 1% uit Oceanië. De voornaamste herkomstlanden waren Roemenië, Frankrijk en Nederland⁷.

5. DE MEERDERHEID VAN DE MIGRANTEN IN BELGIË KOMEN UIT

- a. *Rijke landen*
- b. *Arme landen*
- c. *Middeninkomenslanden*

ANTWOORD: C

EXTRA INFO

De meerderheid van de migranten in België komt niet uit arme landen. Bijna 50% van hen komt uit een middeninkomensland. Vervolgens komt 45% van de migranten in België uit rijke landen en slechts 5% uit een arm land. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de allerarmsten over het algemeen niet de middelen hebben om te migreren⁸.

6. DE BELANGRIJKSTE LEGALE MIGRATIEROUTE IN BELGIË IS

- a. *Gezinshereniging*
- b. *Vrij verkeer van personen in de EU*
- c. *Humanitaire motieven (internationale bescherming, hervestiging, humanitaire visa)*

ANTWOORD: B

EXTRA INFO

Migranten die naar België komen via een gezinshereniging of om humanitaire redenen vormen niet de meerderheid. 58% van de migranten die hier op een reguliere manier aankwam in 2020, deed dit omdat ze konden genieten van het recht op vrij verkeer van personen in de EU. Migranten die naar hier kwamen omwille van humanitaire motieven vertegenwoordigen slechts 10% van de gehele groep migranten⁹. 27% van de migranten kwam in het kader van familieredenen¹⁰.

⁷ Myria (2022). Bevolking en bewegingen. <https://www.myria.be/nl/publicaties/migratie-in-cijfers-en-in-rechten-2023>

⁸ Meer info hierover op pagina 20 van ons rapport.

⁹ Meer informatie over de humanitaire motieven vind je in fiche 0 - achtergrondinformatie en op ons online leerplatform Other Talk - Teaching Migration.

¹⁰ OECD (2022). International Migration Outlook: Belgium. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f2fb8b8b-en/index.html?itemId=/content/component/f2fb8b8b-en>

7. VERZOEKERS OM INTERNATIONALE BESCHERMING HEBBEN TIJDENS HUN PROCEDURE RECHT OP

- a. *Een slaapplaats*
- b. *Voeding*
- c. *Medische hulp*

ANTWOORD: A, B EN C

EXTRA INFO

In België hebben verzoekers om internationale bescherming recht op materiële bijstand zolang ze in de erkenningsprocedure zitten. Dit recht vervalt aan het einde van de procedure, ongeacht of het antwoord positief of negatief is. Materiële bescherming wordt soms ook wel samengevat als ‘bed, bad, brood en begeleiding’. Het bevat huisvesting (d.w.z. een plaats in een collectief opvangcentrum of, minder vaak, individuele huisvesting), voeding, kleding, medische, sociale, psychologische en juridische bijstand, een wekelijkse toelage van ongeveer 9 euro en andere specifieke diensten, zoals het inschakelen van een tolk.¹¹

8. DE UITEINDELIJKE BESTEMMING VAN EEN MIGRANT WORDT VOORAL BEPAALD DOOR

- a. *De sociale zekerheid van het land van bestemming*
- b. *De generositeit van het opvangsysteem in het land van bestemming*
- c. *Het netwerk en de talenkennis van de migrant*

ANTWOORD: C

EXTRA INFO

Volgens de populaire theorie van het aanzuigefect zouden migranten de bestemming kiezen met het meest genereuze opvangsysteem en/of waar ze gebruik kunnen maken van een sterke sociale zekerheid. In realiteit beschikken de meeste migranten niet over de mogelijkheid om verschillende opvangsystemen te vergelijken. De meesten onder hen kennen zelfs hun eigen rechten als migrant niet. Studies tonen aan dat migranten zich meer laten beïnvloeden door zaken als uitzicht op een job in het land van bestemming, de geografische bereikbaarheid, het netwerk dat de migrant er eventueel al heeft en de kennis van de taal die er gesproken wordt¹².

¹¹ Meer info op pagina 23 van ons rapport.

¹² Meer info op pagina 24 van ons rapport.

9. IN BELGIË IS HET AANDEEL VROUWELIJKE MIGRANTEN

- a. *Minder dan de helft van de totale migrantenpopulatie*
- b. *Meer dan de helft van de totale migrantenpopulatie*

ANTWOORD: B

EXTRA INFO

Net iets meer dan de helft (51%) van de migranten in ons land zijn vrouwen. Waarom is het idee dat de meeste migranten mannen zijn dan zo wijdverspreid? Enerzijds omdat er vaak een parallel wordt getrokken met de naoorlogse migratie die toen vooral mannelijk was. Een andere reden is dat het vooral mannen zijn die hun land ontvluchten om hier internationale bescherming aan te vragen (voorheen asiel). Een fenomeen dat vaak in de media komt, wat dus een impact heeft op onze perceptie¹³.

10. MIGRATIE IS NUTTIG OMDAT

- a. *Het zowel economisch als cultureel een bijdrage kan leveren aan het land van herkomst*
- b. *Het zowel economisch als cultureel een bijdrage kan leveren aan het gastland*
- c. *Het in ons land een antwoord kan zijn op het tekort aan arbeidskrachten in bepaalde sectoren*

ANTWOORD: A, B EN C

EXTRA INFO

Migratie is voor zowel het gastland als voor het thuisland op verschillende manieren nuttig. Ten eerste leveren migranten aan ons land een economische bijdrage door hier te wonen en belastingen te betalen, en zo bij te dragen aan zaken zoals sociale zekerheid. Ten tweede omdat ze consumenten zijn en daarom een deel van hun inkomsten in ons land investeren. Migranten kunnen bovendien mee een oplossing betekenen voor de vergrijzing in België en voor het tekort aan arbeidskrachten in bepaalde sectoren (zorg, bouw, technische sectoren, ICT, ...). Dat migranten positief bijdragen aan de Belgische economie, bleek onder meer uit een studie die de Nationale Bank in 2020 uitbracht. Daaruit bleek dat vooral hooggeschoolde EU-migrantten een positieve bijdrage leverden aan de Belgische economie.

Nieuwkomers zorgen ook voor nieuwe culturele impulsen. Denk maar aan de wereldkeuken die we in België tot onze beschikking hebben of belangrijke artiesten zoals Gabriel Ríos en vele anderen¹⁴.

Ook in het land van herkomst zorgen zij voor nieuwe impulsen. Economisch omwille van het belangrijke fenomeen van zogenaamde remittances: een stabiele stroom van gelden die migranten in hun gastland verdienen en terugsturen naar hun thuisland. Dit is een belangrijke bron van ontwikkeling in hun land van herkomst. Het kan dienen om achtergebleven familieleden een beter leven te geven. Het vergroot voor hen de kans op beter onderwijs, een betere gezondheid en minder armoede¹⁵.

Ook op cultureel vlak kan migratie nuttig zijn voor het land van herkomst. Migratie zorgt voor een kruisbestuiving van ideeën, waarden, normen en goede praktijken tussen het land van herkomst en het gastland. Er wordt aan kennisoverdracht gedaan in bijvoorbeeld medische of wetenschappelijke domeinen wat de ontwikkeling van het land van herkomst ten goede komt. Ook in landen waar bijvoorbeeld vrouwenrechten minder belangrijk worden geacht, zien we dat emigratie een positief effect heeft op de ontwikkeling van deze rechten.

13 OECD (2022). International Migration Outlook: Belgium. <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/f2fb8b8b-en/index.html?itemId=/content/component/f2fb8b8b-en>

14 Meer info op pagina 29 tot 34 van ons rapport.

15 Meer info op pagina 27 tot 29 en 31 van ons rapport.

11. DE EERSTE UITDAGING WAARVOOR ERKENDE VLUCHTELINGEN STAAN IS ...

- a. *Het verkrijgen van de Belgische nationaliteit*
- b. *Het vinden van een job*
- c. *Het vinden van een huis*

ANTWOORD: C

EXTRA INFO

De eerste uitdaging voor mensen die erkend worden als vluchteling in België, is het vinden van een huis. Het hebben van een dak boven je hoofd is immers een noodzakelijke voorwaarde om zich ergens te kunnen integreren. Bovendien moet de persoon/ familie in pincipe binnen de twee maanden de opvangstructuur verlaten en een eigen huisvesting vinden.

Helaas is het voor nieuwkomers vaak heel moeilijk om een geschikte woning te vinden. Veel mensen worden op de woningmarkt gediscrimineerd op grond van hun etnische afkomst, nationaliteit of religie. Ook het tekort aan betaalbare huurwoningen bemoeilijkt de zoektocht. Sommige vluchtelingen die pas erkend zijn, hebben wel al een job, maar niet altijd een voldoende hoog inkomen om de verhuurder te overtuigen. Andere erkende vluchtelingen zijn nog afhankelijk van een uitkering van het OCMW. Wanneer je geen vast adres kan opgeven is het administratief niet eenvoudig om een uitkering te verkrijgen. Dit kan namelijk enkel wanneer je een vaste domicilie hebt. Maar zonder deze financiële bijstand, kan men niet huren. Een echte vicieuze cirkel dus waaruit het moeilijk is om te ontsnappen¹⁶.

12. OP DE ARBEIDSMARKT ONDERVINDEN MIGRANTEN

VOORAL MOEILIKHEDEN OMWILLE VAN

- a. *De moeilijkheden van de taal*
- b. *De erkenning van hun diploma('s)*
- c. *Discriminatie*

ANTWOORD: A, B EN C

EXTRA INFO

Migranten krijgen te maken met verschillende problemen op de arbeidsmarkt. Een eerste moeilijkheid is de taal. Het is natuurlijk mogelijk om taalcursussen te volgen, maar het is vaak niet evident om deze taal vervolgens te oefenen en op een voldoende hoog niveau te krijgen.

Een tweede moeilijkheid is de erkenning van het diploma en de competenties van de migrant. Deze erkenning duurt vaak lang of lukt zelfs helemaal niet. Voor een arts is het bijvoorbeeld zeer moeilijk om een niet-westers diploma erkend te krijgen. Een laatste obstakel op de arbeidsmarkt is discriminatie. Mensen met een "vreemde naam" krijgen beduidend minder reacties op sollicitaties, zoals blijkt uit onderzoek met praktijktesten¹⁷.

¹⁶ Meer info op pagina 38 in ons rapport.

¹⁷ <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/06/09/praktijktesten/>

13. MIGRATIE KAN VOOR IEDEREEN POSITIEF ZIJN OP VOORWAARDE DAT

- a. *Men de sociale rechten van migranten (toegang tot sociale zekerheid) beperkt*
- b. *Men een beleid voert dat de inclusie van migranten ten goede komt*
- c. *Men de fundamentele rechten van migranten respecteert*

ANTWOORD: B EN C

EXTRA INFO

Om ervoor te zorgen dat migratie iedereen ten goede komt, is het van essentieel belang dat de mensenrechten van migranten worden gerespecteerd en dat er een beleid wordt gevoerd dat hun inclusie ten goede komt, vooral op het gebied van huisvesting en op de arbeidsmarkt.

Daarnaast is het belangrijk om te blijven inzetten op legale en veilige toegangskanalen voor migranten (bv. hervestiging voor mensen die internationale bescherming zoeken, zodat ze niet genoodzaakt zijn om een (levens)gevaarlijke reis te ondernemen en veel geld te betalen aan mensensmokkelaars) en om racisme te bestrijden zodat migratie iedereen ten goede komt.

De toegang tot de sociale zekerheid inperken voor migranten, is niet alleen onrechtvaardig (ze betalen mee aan voorzieningen waar ze geen gebruik van kunnen maken), maar kan ook ongewenste gevolgen meebrengen. Het kan hen richting de informele arbeidsmarkt (zwartwerk) duwen en maakt hen kwetsbaar voor armoede en uitbuiting.